Մ. ՉՄՇԿԵԱՆԻ

„ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ"

ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1917 Թ.

„ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ—ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ"

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է 1961

1917

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՔՍԱՆԵՒԻՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԿԵՐ ՃԵՐՑԿԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ
ՏՊԱՐԱՆ Տ. Մ. ՌՈՏԻՆԵԱՆՑԻ, ԳՈԼՈՎԻՆՍԿ. № 39.
1916

'Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց՝

—

Ի ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ.

Եւ

ի Պատրիարքութեան Հայոց Կ. Պօլսոյ Ամենապատիւ Տ. ԶԱՒԷՆ բարձր-սրբազան արքեպիսկոպոսի՝

A II/4891

† Միքայէլ Սալամբէգեան ;
(Ուսուցիչ եւ հասարակական գործիչ)

ԲԱՐԵՄԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ-ՏԱՐՈՒԱՑ ԱՌԻԹԻՒ

Երբ ներկայ համաշխարային պատերազմը սկսուեց բազմաթիւ անձինք հարցնում էին ինձ. «Գ. Ճմշկեան, այս պատերազմի մասին ձեր տաղերը ի՞նչ են գուշակում»։

Եւ թէև ընդհանուրի կարծիքը պատերազմի մի քանի ամիս տևելն էր, սակայն հետևեալն էի պատասխանում *)։

«Այս պատերազմը երկարատև է լինելու, վերջն էլ այն ժամանակ, երբ երկու կողմից անչափ կոտորածից յետոյ ասիպուած չեզոք տէրութիւնները կը միջամտեն հաշտուելու։ Հայաստանի համար էլ պէտք է աշխատել որ կոտորած չլինի, սակայն թէ ոչ, գաղթականութիւն առաջանալով, Հայաստանը կամայանայ, որը տեղիք կըտայ դիպլոմատներին «աւտոնոմեան» չիրագործելու։ Ամէն տեղ սուգ ու շիւան կը տիրի, երբոր, այս ներկայ օրերին երանի կը տանք»։

Վերոյիշեալ գուշակութիւններիս թէև շատերը թերահաւատութեամբ էին վերաբերվում, սակայն այժմ ակնյայտ է, որ երկու տարի ու կէսուայ ընթացքում, դրանց մեծ մասը կատարվել է ու դեռ ևս շարունակվում է կատարուել։ Ուստի առաջիկայ Նոր տարուան հետ բարեմաղթենք, որ համաձայնութեան պետութիւնները յաղթող հանդիսանան և օր առաջ վերջ տրուի երկրագնդիս վրայ մինչև այժմ չտեսնուած այս սոսկալի կոտորածներին, որպէս զի թէ ամբողջ աշխարհը հանգստանայ, թէ Հայաստան երկրի նահատակ ժողովրդի իղձերը իրականանան և թէ պատերազմող [illegible] ու աւերուած գաղթականներն ցնծութեամբ իրանց հայրենի օջախը վերադառնան։

Մ. Ճմշկեան

*) Գուշակութիւնս թէև մեզանից անկախ պատճառով ժամանակին անկարող եղանք հրատարակել, սակայն հարիւրաւոր անձինք այժմ էլ կը յիշեն ու կը վկայեն։

ԱԶԴ

Պատիւ ունիմ տեղեկացնել ի գիտութիւն յարգելի ընթերցողներիս, որ չնայելով ներկայ—պատերազմական ժամանակիս ամեն բանի թանգութեան և թղթի գինը քառապատիկ աւելանալուն, բայց և այնպէս ինչպէս, 30 տարի անընդհատ ու շարունակ, այնպէս և այս անգամ հրատարակում ենք նաև 1917 թ. սոյն «Ծոցի» օրացոյցը, որի՛ թէ հասարակ թղթի վրայ տպագրելու վերաբերութեամբ և թէ գինը 10 կոպէկ նշանակելուն, խնդրում եմ ընթերցողներից ներողամտութիւնը։ Ինչ վերաբերում է գնողներին՝ որպէս զի հերթին-ժամանակին շատ ստանան, պէտք է շտապեն օր առաջ պատուէր տալու ժամանակիս փոստայի կարգերից խուսափելու համար, հաշիւը կանխիկ ուղարկելու։

Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մակար Ճմշկեան

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ

Ա) 1917 Թ. ՀԱՅՈՑ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

Գիր տարւոյն է . . . . . . Լ.
Վերադիրը *) . . . . . . 17.
Եօթնեկերեակը . . . . . . Է.
Իննեւտասնեակերեակը . . . . 16.
Տանուտէրն . . . . . . Սափին.

Բ) ՏԱՐԵՄՈՒՏՆԵՐ

Հայոց՝ ըստ բուն Տոմարի Օգոստ. 11-ին
» ըստ Ազարիայի Մարտի 21 »
Լատինաց՝ (ըստ Նոր Տոմ.) Դեկ. 19 »
Ռուսաց՝ Յունուարի 1 »
Մահմեդականաց՝ Յունիսի 10 »
Հրէից՝ Սեպտեմբերի 7 »
Հաբեշաց՝ Օգոստոսի 26 »
Ղպտաց Օգոստոսի 1 »
Նեստորականների Հոկտեմբերի 1 »
Չինաց՝ Փետրվարին (լուսնի առաջին օրը) երբ արեւը դեռ Ջրհոս համաստեղութեան մէջ է գտնվում.

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՏԱՑՏՆԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Օր Կաղանդի Կիրակի Յունուարի 1-ին.
» ԾՆՆԴԵԱՆ Ուրբաթ . . 6 »
Միջոց ուտիք 17 օր:

Առաջաւորաց Բարեկ. Յունվ. 22 »
Բուն-Բարեկենդան Փետր. 12 »
ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ Գշ. Փետ. 14 »
ԶԱՏԻԿ . . . . . Ապրիլի 2 »
ԱՒԵՏՄԱՆ Ուրբ. Ապրիլի 7 »
Երեւման Ս. Խաչի » 30 »
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ Մայիսի 11 »
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ » 21 »
Բարեկ. Ս. Լուս. պհց. Յունիսի 11 »
Գիւտ Լուսաւորչի » 17 »
Բարեկ. Վարդ. պհց. Յուլիսի 2 »
ՎԱՐԴԱՎԱՌ . . » 9 »
Միջոց ուտիք չորս շաբաթ.
Բարեկ. Ս. Աստուած. պհց. Օգ. 6 »
ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Աստ. » 13 »
Միջոց ուտիք չորս շաբաթ.
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի 10 »
ԽԱՉՎԵՐԱՑ. » 17 »
Բարեկ. Վարագայ Ս. Խաչի » 24 »
Վարագայ Ս. Խաչ. Հոկտ. 1 »
Միջոց ուտիք 9 շաբաթ.
Գիւտ Խաչ. . . Հոկտեմբ. 29 »
Յիսնակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 19 »
Երից ամաց Ընծ. Ս. Աստածնի » 21 »
Ս. Յակովբայ Բարեկ. Դեկտ. 9 »
Յղութիւն Ս. Աստածնի. » 10 »
Միջոց ուտիք 14 օր.
Բարեկ. Ծննդ. պահոց Հինգշաբթի Դեկտեմբերի . . . . 28 »

---

*) Լուսնի օրերը վերադրով հաշվողները, Տարեցոյցում տպուածներին մի օր աւելացնելու են. Մ. Աշխատ.

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պսակի խորհուրդ կատարուելու արգիլուած օրերը․

Ամեն լոյս-չորեքշաբթի, լոյս ուրբաթ և շաբաթ-կիւրակնամուտ երեկոներին․
Հինգ Տաղաւարաց մեռելոցներին․
Աստուածայայտնութեան, Տեառնընդառաջի, Աւետման, Ս. Աստուածածնայ Յղութեան, Ծննդեան և նրա տաճար ընծայեցման տօներին ու նախատօնակներից յետոյ․
Ծննդեան, ութօրէից, Զատկական օրերի առաջին շաբաթը, Վարդավառի 3 օրերը, Վերափոխման 10 օրերը և Ս. Խաչի ամբողջ շաբաթը․
Ինչպէս ամբողջ Մեծի պահոց այնպէս և այլ շաբաթական Առաջաւորաց, Հոգեգալստեան, Լուսաւորչի, Վարդավառի, Վերափոխման, Ս. Խաչի, Յիսնակի, Ս. Յակովբայ և Ծննդեան պահոց ընթացքում *)․

—

Բ) ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆՔ

Տօնք եկեղեցական

5. 6. 7. և 13. Յունուարի տօնք Ծննդեան և Անուանակոչութեան Քրիստոսի․
Փետ. 9—Ս. Վարդանանց զօրավար.
Փետ. 14 Տեառնընդառաջ․
Մարտի 18—Մուտն 'ի Վիրապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին․
Զատկական տօներին․
Ապրիլի 7 Տօն Աւետման․
Յունիսի 3—Ելն 'ի Վիրապէն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին․
Յունիսի 17—Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին․
Յունիսի 22—Ս. Թարգմանչացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ․
Վարդավառին Տարեդարձ Ս. Օծման Վեհ. Տ. Տ. Գէորգ Ե. Ամ. Հայոց Կաթողիկոսի
Յուլիսի 15—Ս. Առաքելոյն Թադէոսի և Ս. Սանդխտոյ կուսին․
Սեպտ. 8—Տօն Ծննդ. Ս. Աստուածածնի
» 30 Անուանակոչութիւն Վեհ. Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե. Ամ. Հայոց Կաթողիկոսի
Հոկտ. 14. Ս. Թարգմանչացն մերոց
Նոյ. 21—Ընծայումն Ս. Աստուածածնի
Դեկ. 2—Ս. Առաքելոցն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի․
Դեկ. 9. Տօն Յղութ. Ս. Աստուածածնի

—

Գ) ՏՕՆՔ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆՔ

Ապրիլի 3.—Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէոդորովնայի․
Մայիսի 6.—Ծնունդ Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Աղէքսանդրովիչի․
Մայիսի 14.—Թագադրութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչի և Ալէքսանդրայ Ֆէոդորովնայի․
« 25 Ծն. Ն. Կ. Մ. Թագուհի-Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէոդորովնայի․
Յուլ. 22.—Անուանակ. Ն. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէոդորովնայի․
Յուլ. 30.—Ծնունդ Ն. Կ. Մ. Թագաժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկոլայեվիչի․
Օգոստ. 25.—Յիշատակ Նուաճման Արեւելեան Կովկասու․
Հոկտ. 5.—Անուանակ. Ն. Կ. Մ. Թագաժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկոլայեվիչի․
Հոկտ. 21.—Գահակալութիւն Ն. Կ. Մ.—Կայսր Նիկոլայ Աղէքսանդրովիչի․
Նոյեմբերի 14.—Ծն. Ն. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէոդորովնայի․
Դեկտ. 6.—Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Աղէքսանդրովիչի

---

*) Ըստ եկեղեցական կանոնի, որը հաշւում է արեւ մայր մտնելուց․
Խ. Աշխ.

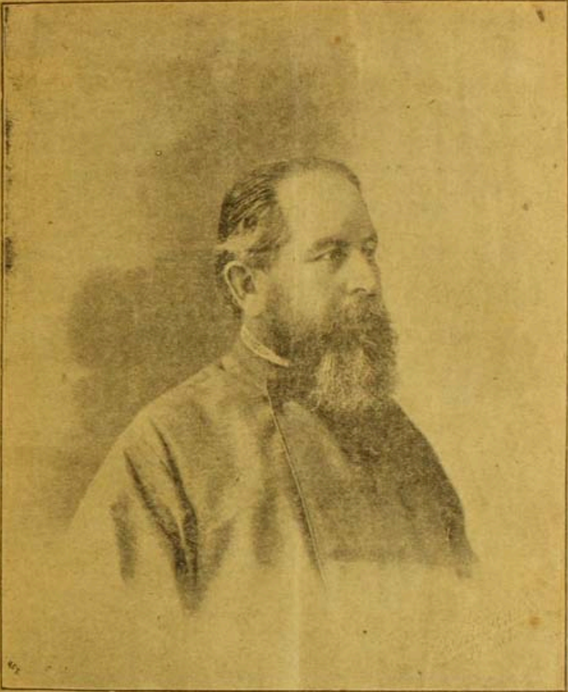

«Հովիւ» շաբաթաթերթի խմբագիր-հրատարակիչ եւ Թիֆլիսի Վանքի մայր-եկեղեցւոյ Աւագ-քահանայ

ՏԷՐ-ԵԶՆԻԿ ԵՐԶՆԿԵԱՆՑ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Երկիրը բացի իր առանցքի վերայ պտտուելուց, պտտում է նաև արևի շուրջը — 365 օրում 5 ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում։ Եւ այդ ժամանակամիջոցը անուանել են տարի։ Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Կենդանակերպեան կամ Զոդիակոսեան շրջան։ Երկիրը պտտելով արևի շուրջը՝ անցնում է 12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Կենդանակերպներ. իսկ իւրաքանչիւր համաստեղութիւնը ամիս։ Ջրհոս կենդանակերպ համաստեղութեանը — համապատասխանող Յունուար ամսին, անուանել են Հռովմայեցւոց յատուկ Յանոսի անունով։ Այսպէս կարգաւորեց Հռոմայեցի ժառանգ Նումա Պոմպիլեացին Հռոմայական տարուայ ամիսների թիւր լրացնելու համար։ Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր, նայելով բնութեան երևոյթներին, երկրի սովորութեան, աւանդութեան, նաև մարդկանց զբաղմունքներին և պատահած ժամանակին, ամիսներին յարմար անուններ էին տալիս. օրօրինակ՝ տարեգլուխը, ի յիշատակ ջրհեղեղի սկսել են Օգոստոս ամսից. ջրհեղեղի վերջանալու և Նոյեան նաւի — տապանի կանգնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նաւասարդ, որ է նաւ-աստ-արդ, (Նաւր-արդէն-այստեղ է կամ Նաւր հասել է արդէն)։ Յունուարին անուանել են Արաց։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ — Ջրհոսն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան համեստ է, բարի, սիրելի, խելացի, արագ, հետաքրքիր, կասկածոտ և հանճարեղ՝ օրից և օգտուող։ Միակ պակասութիւնը՝ անչափ փառամոլութիւնն է։ Սկզբումը չունեոր, վերջը կարողութեան տէր, միայն այդ ամենն եւ փառնող։ Երեխաներ նաև քիչ ունեցող։

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հաստատակամ է, վեհանձն, անկեղծ, շռայլ, արագ և աւելի իր բարեկամութիւնների ետեւից ընկնող։ Իր զուարթ բնաւորութեան շնորհիւ հեշտութեամբ կըտանէ զանազան վշտեր և անյաջողութիւններ, որոնց պատահելու է հէնց ամուսնութեան սկզբից։ Շատ տեղ կըճանապարհորդի և ջահիլ ժամանակ իր քաշած նեղութիւններից մեծ հարստութիւն ձեռք կըբերի, բայց ծերութեան ժամանակ զգուշանալու է, որ անդամալոյծ չդառնայ։

Առհասարակ յունուարին ծնունդները հոկտեմբեր ամսուայ կէսից մինչև նոյեմբերի կէսը հիւանդանալուց զգուշանալու են։ Իսկ իրենց գործերի ամենայաջող ժամանակը դեկտեմբերի 15-ից մինչև յունուարի 15-ն է։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

31 ՕՐ

Օ		Լ
1	✠ Կիր. Բկ. 4. օր Ծննդ. պահոց։ Զ. Կիրակի զկնի Յիսնակին։ Տարեմուտ և Կաղանդք։ Ռուսաց՝ Տօն Անուանակոչութեան Տեառն և Ս. Բարսեղի հայրապետին	19
2	Բշ. Գձ. 4. օր Ծննդեան պահոց։	20
3	Գշ. Գկ. 5. օր Ծննդեան պահոց։	21
4	Դշ. Դձ 6. օր Ծննդեան պահոց։	22
	☾ Վր. քռ. լս. Առաւօտեան։	
5	Եշ. Դկ. Ճրագալոյց Ծննդեան։ Նաւակատիք։ Երեկոյ. զկնի պատարագի նախատօնակ (մինչև ամսոյս 14-ն ամեն երեկ. նախատօնակ կատարի)։ Ռ. Ճրագալոյց Աստուածայայտնութեան։	23
6	✠ Ուր. Աձ. ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Ջրօրհնէք։ Ուտիք է մեզ անմիջօց ութ օր։ Ռուսաց և Յունաց՝ Մկրտութիւն Տեառն։	24
7	✠ Շբ. Ակ 2. օր Ծննդեան։ Յիշատակ մեռելոց։ Ռուսաց՝ Ս. Յովհաննու Կարապետին։	25
8	✠ Կիր. Բձ. 3. օր Ծննդեան։	26
	☉ Արեգակն 'ի Ջրհոսն մտանէ։	
9	Բշ. Բկ. 4. օր Ծննդեան։	27
10	Գշ. Գձ. 5. օր Ծննդեան։	28
11	Դշ Գկ. 6. օր Ծննդեան։	29
12	Եշ. Դձ. 7. օր Ծննդեան։	30
	● Ծնունդն լուսնի. [illegible]։	
13	✠ Ուր Դկ. 8. օր Ծննդեան և ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ, Երեկ. նախատօնակ։	1
14	Շբ. Աձ. Տօն Ծննդեան Ս. Յովհաննու Կարապետին [illegible] Ռուսաց՝ Ս. կուսին Նունէայ։	2
15	✠ Կիր. Ակ. Բ. Կիր. զկնի Ծննդ. Հարսանիք	3
16	Բշ. Բձ. Ս. Պետրոսի հայրապետին, Վրաց եպիս. և Աբիսողոմայ սարկաւագին։	4
17	Գշ. Բկ. Ս. Ճգնաւորացն Անտոնի Տրիփոնի, Պաղոմայ և Օնոփրիոսի։	5
18	Դշ. Գձ. Պահք։	6
19	Եշ. Գկ. Ս. Թէոդոսի Թագաւորին և մեծն Եփրեմի։	7
	☽ Առ. քռ. լս. [illegible]։	
20	Ուր. Դձ. Պահք։	8
21	Շբ. Դկ. Ս. Հայրապետացն Աթանասի և Կիւրղի։	9
22	✠ Կիր. Աձ. Գ. կիր. զկնի Ծննդեան։ Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց։	10
23	Բշ. Ակ. 1. օր Առաջաւ. պահոց։	11
24	Գշ. Բձ. 2. օր Առաջաւ. պահոց։	12
25	Դշ. Բկ. 3. օր Առաջաւ. պահոց։	13
26	Եշ. Գձ. 4. օր Առաջաւ. պահոց։	14
27	Ուր. Գկ. 5. օր Առաջաւ. պահոց։ Յիշատակ Յովնանու մարգարէին։	15
	○ Լրումն լուսնի. [illegible]։	
28	Շբ. Դձ. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսի և չորեքտասան զինուորացն։ Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփխիսայ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ։	16
29	✠ Կիր. Դկ. Դ. Կիր. զկնի Ծննդեան։ Հարսանիք։	17
30	Բշ. Աձ. Ս. Ատոմեանց զօրավարացն։	18
31	Գշ. Ակ. Ս. Սուքիասեանց վկայիցն	19

Այս ամսուս 1 էն մինչև 31-ը օրը աճեցել է 1 ժ. 52 րոպէ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Օրացոյցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսւեցաւ հին ժամանակներից յոյներից և հռովմայեցիներից, այդ պատճառով նոր ազգերն էլ մինչև այսօր հին ազգերի գործածած անունները են գործ դնում։ Այս ամիսն էլ, Հռոմայեցի ժառանգ Նումեա Պոմպէային կարգադրեց տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարել։ Փետրւար ամիսը համապատասխանում է—Ձուկ համաստեղութեանը և վերցրած է Ֆեբրուալ բառից։ Այսպէս անւանում էին հռովմայեցիք զոհաբերութեանը՝ որ սովորաբար այս ամսին էին կատարում։ Մեր նախնիքն էլ երևի հէնց այս պատճառաւ անւանել են այս ամսին Մեհեկի (երևի Մեհենաց ամիս)։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ.—Ձուկն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնւած տղան խաղաղասէր է, համարձակ, գիտուն անպարծ ու գուարթ։ Ջահիլ ժամանակ չունեւոր, սակայն հարստանալուց յետոյ շռայլող, վատնող։ Թէև լաւ շրջանների սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հասակը կանանցից քամահրող։ Եւ իր անընդունակութեան շնորհիւ վնասներ կրելով ինքն է միայն տուժում։

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնւած աղջիկը հաղուադիւտ գեղեցկուհի է լինում, յաճախ սրտով բարի, խելօք, ընդունակութեանց տէր ու դրական կարծիքներ ունեցող։ Երեխաներ էլ քիչ է ունենում։ Առհասարակ փետրուար ամսում ծնւածները արի են լինում և ծառայութեան մէջ բաղդաւոր, բայց չարամիտ մարդկանցից զգուշանալու են։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

28 ՕՐ

Օ		Ն
1	Դշ. բյ. Պահք։	20
2	Եշ. բէ. Ս. Ոսկեանց քահանայիցն։	21
3	Ուր. գյ. Պահք։	22
	☾ Վերջ. քառ. լս. Ձիւնախառն եղ.	
4	Շբ. գէ. Ս. ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ հայրապետին մերոյ։	23
5	✠ Կիր. դյ. Ե Կիր. զկնի Ծննդեան։ Հարսանիք։	24
6	Բշ. դէ. Ս. Մարկոսի, եպիսկոպոսին, Պիոնի քհն., Կիւրղի և Բենիամինի սարկաւագացն և Ս. վկայիցն Աբդլմսէի, Որմզդանայ և Սայենի։ Ցերեկ. նախատօնակ։	25
7	Գշ. ոյ. Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ քահ.	26
	☉ Արեգ. 'ի Ձուկն մտանէ։	
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու 'ի ջուրս։	
8	Դշ. ոէ. Պահք։ Ցերեկ. նախատօն.	27
9	✠ Եշ. բյ. Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ զօրավարացն մերոց և 1036 վկայիցն, որք անկան 'ի մեծ պատերազմին Աւարայրի։ Տօն ազգային և Յիշատակ մեռելոց։	28
10	Ուր. բէ. Պահք։	29
	☽ Նոր լս. Հողմախառն եղ.	
11	Շբ. գյ. Կ. Պօլսոյ Ս. Փրկչեան՝ 150 հայրապետացն։ Զկնի երեկոյեան ժամատուցութեան ծանուցի ստղանն վարագուրաւ։	1
	✠ Կիր. դէ. Բուն-Բարեկենդան։	
12	Եւս Ց. և Ռուսաց։	2
	Բշ. ոյ. 1. օր մեծի պահոց։ Ցե-	
13	րեկոյին նախատօնակ։	3

Օ		Ն
	✠ Գշ. ոէ. 2. օր մեծի պահոց։	
14	ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ։	4
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու յօդս։	
15	Դշ. բյ. 3. օր մեծի պահոց։	5
16	Եշ. բէ. 4. օր մեծի պահոց։	6
17	Ուր. գյ. 5 օր մեծի պահոց։	7
18	Շբ. գէ. 6. օր մեծի պահոց։ Ս. Թէոդորոսի զօրավարին։ Եւս Ց. և Ռուսաց։	8
	☽ Առ. քառ. լս. Ձիւնաբեր հողմանք։	
19	✠ Կիր. դյ. 7. օր մեծի պահոց. Բ. Կիրակէ Քառասնորդ. պահոց։	9
20	Բշ. դէ. 8. օր մեծի պահոց։	10
21	Գշ. ոյ. 9. օր մեծի պահոց։ Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու 'ի հողս։	11
22	Դշ. ոէ. 10. օր մեծի պահոց։	12
23	Եշ. բյ. 11. օր մեծի պահոց։	13
24	Ուր. բէ. 12. օր մեծի պահոց։	14
25	Շբ. գյ. 13. օր մեծի պահոց։ Ս. Կիւրղի Երուսաղէմայ հայրապետին և միւս Կիւրղի եպ. և մօրն նորա Աննայի։	15
	☉ Լր. լուսնի. Տաքաւորեալ եղ.	
26	✠ Կիր. գէ. 14. օր մեծի պահոց։ Գ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.—(Անառակին)։	16
27	Բշ. դյ. 15. օր մեծի պահոց։	17
28	Գշ. դէ. 16. օր մեծի պահոց։	18

—

Այս ամսուս 1-ից մինչև 30-ը օրն աւելացել է 2 ժ. 4 րոպէ։

ՄԱՐՏ

Հռովմայեցոց մէջ Մարտն էր Հռոմուլոսի տարւայ առաջին ամիսը, որ իր անունը ստացել է պատերազմի չաստուած Մարսից, որը Հռոմուլոսի հայրն էր համարւում. (աւանդութեամբ Հռովմի հիմնադրի)։ Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը տարին բաժանելով ամիսների։ Որովհետև Իտալիայում այս ամսումն է սկսւում գարունը, սրա համար հին ժամանակները գարունը ընդունելու համար տօն էին կատարում։ Այդ Հանդէսը պսակի և ամուսնութեան տօն էր։ Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ էին զոհաբերում հպարտութեան չաստուած Յունոնային ազատաւեցոյն, իսկ տղամարդիկ իրենց կողմից զոհաբերում էին երկդիմեան չաստուած Յանոսին։ Այս տօնը կանանց յաղթութեան հանդէս էր, լի ուրախութեամբ և ցնծութեամբ։ Որովհետև հին ժամանակները շատ ազգերի տարին սկսւում էր այս ամսից, որ համարւում էր արևային տարեշրջանի սկիզբը, երբեմն հէնց այս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ այս ամսին անուանել են Արեգ։

ԱՍՏՂԱԳԻՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՏ. Խոյն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան եռանդոտ, արդարադատ, քաղցրախօս, հետաքրքիր և կրքոտ բնաւորութեան տէր է լինում ու տուած խօսքն է պահում և ուխտատումն կատարում։

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը դիւրեցիկ է, արդարասէր, քաղցրեղէն սիրող, շատակեր և իր նկատած բաների մասին երկար ու բարակ դատողութիւններ տուող, այդ պատճառով էլ՝ շատախօս, անխնայ զրպարտող ու շուտ գայթակղող է լինում։

Այս ամսին ծնուածները առհասարակ առևտրի մէջ յաջողութիւն են ունենում, թէև ժլատ են լինում, միայն հոկտեմբեր ամսից զգուշանալու են։

ՄԱՐՏ

31 ՕՐ

Օ		Ն
1	Դշ. ա). 17. օր մեծի պահոց:	19
2	Եշ. ա|. 18. օր մեծի պահոց:	20
3	Ուր. բ). 19. օր մեծի պահոց:	21
4	Շբ. բ|. 20. օր մեծի պահոց: Ս. Յովհաննու Երուսաղեմայ հայրապետին և Ս. հայրապետացն մերոց Յովհաննու Օձնեցւոյն, Յովհաննու Որոտնեցւոյն և Գրիգորի Տաթեւացւոյն:	22
	☾ Վր. քռ. լս. [illegible] Իզ.	
5	✝ Կիր. գ). Դ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.—(Տնտեսին):	23
6	Բշ. գ|. 22. օր մեծի պահոց:	24
7	Գշ. դ) 23. օր մեծի պահոց:	25
8	Դշ. դ|. 24. օր մեծի պահոց (Միջինք):	26
9	Եշ. ա). 25. օր մեծի պահոց:	27
	☉ Արեգակն. 'ի Խոյն: Գարնանամուտ և հաւասարական օր լինի տիւ և գիշեր հաւասար:	
10	Ուր. ա|. 26. օր մեծի պահոց:	28
11	Շբ. բ). 27. օր մեծի պահոց: Ս. Մանկանցն Քառասնից, որք 'ի Սեբաստիա կատարեցան:	29
12	✝ Կիր. բ|. 28. օր մեծի պահոց: Ե. Կիր. Քառասնորդական պահոց (Դատաւորին): Լատ. Աւետումն:	1
	◎ Նորալուսին լուս. [illegible] Իզ.	
13	Բշ. գ). 29. օր մեծի պահոց:	2
14	Գշ. գ|. 30. օր մեծի պահոց:	3
15	Դշ. դ). 31. օր մեծի պահոց:	4
16	Եշ. դ|. 32. օր մեծի պահոց:	5
17	Ուր. ա). 33. օր մեծի պահոց: Յերեկոյին Նախատօնակ:	6
18	✝ Շբ. ա|. 34. օր մեծի պահոց: Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ մերոյ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ, ասկայն չարչարանացն և մտին 'ի Վիրապն:	7
19	✝ Կիր. բ). 35. օր մեծի պահոց: Զ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.—(Գալստեան):	8
20	Բշ. բ|. 36. օր մեծի պահոց:	9
	◑ Առ. քռ. լս. [illegible] Իզ.	
21	Գշ. գ). 37. օր մեծի պահոց:	10
22	Դշ. գ|. 38. օր մեծի պահոց:	11
23	Եշ. դ). 39. օր մեծի պահոց:	12
24	Ուր. դ|. 40. օր մեծի պահոց:	13
25	Շբ. ա). 41. օր մեծի պահոց. Յիշատակ Ղազարու Յարութեանն: Ռուսաց և յունաց՝ Աւետումն Ս Աստուածածնի:	14
26	✝ Կիր. ա|. Է. Կիր. ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ: Պահք: Յերեկ. Դռնբացէք: Յ. և Ռուսաց՝ Ծաղկազարդ:	15
27	Աւագ-Երկուշաբթի բ). Պահք:	16
	◉ Լր. լուսնի. [illegible] Իզ.	
28	Աւագ-Երեքշաբթի բ|. Պահք: Յիշատակ տասն կուսանաց:	17
29	Աւագ-Չորեքշաբթի գ). Պահք:	18
30	✝ Աւագ-Հինգշաբթի գ|. Պահք: ՅԻՇԱՏԱԿ ՈՏՆԼՈՒԱՅԻ: Եւմուռ.	19
31	Աւագ-Ուրբաթ դ). Պահք: Յիշ. Չարչարանաց և Խաչելութեան Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ	20

—

Այս ամսոյս մէկից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 2 ժ. 4 րոպէ:

ԱՊՐԻԼ

Ապր. ամիսը Հռոմէական տարուայ երկրորդ ամիսն էր։ Որովհետև այս ամիսը գարնան երկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի գնում էին տաքանում էին, բնութեան այս գործողութեան պատճառաւ անուանել են Ապրիլ—Aprilis որ լատիներէն նշանակում է արեւային կամ տաքացնող։ Հին Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարւում էր ի պատիւ պտղաբերութեան չաստուած Ցերերի փառատօնը։ Մեծ հանդիսով տանում էին չաստուածների արձանները երեխայքը նժոյգների վերայ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քրմերը ի պատիւ չաստուծոյ սպիտակ հանդերձներ հագած զոհաբերում էին ամուլ կովեր։ Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Ահեկի։

ԱՍՏՂԱԳԻՏԵՑՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՊՐԻԼ.—Ցուլն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան աներկիւղ է, կտրուկ, զայրացկոտ, խստասիրտ և իւր թշնամիներին հալածող։ Թէև ունևոր բայց ժլատ. բաղդաւորութեամբ կըփայլի և դրան նպաստող դէպքերը իւր ցանկութիւնները կըկատարեն։ Շատ էլ կըճանապարհորդի։

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնաւորութեամբ ուժեղ, եռանդոտ, աշխոյժով, թէև բնութեամբ ա... ժուշկալ կըլինի. միայն իբրև ա... մուսին խոնարհ և հաւատարի... կըլինի, եթէ իւր և իւր ամուսնու բնաւորութիւններն իրար համա... պատասխանեն։

Ապրիլ ամսին ծնուածներն առ... հասարակ ատքերի ուռույցքի... զգուշանալու են։ Նրանց կեանք... երկու մասի կըբաժանուի. առա... ջին մասը շատ վտանգալից կանց... նի և կըտևի մինչև 33 տարեկա... հասակը։

Ա Պ Ր Ի Լ

30 ՕՐ

Օ		Ն
1	Աւագ-Շաբաթ գլ. Ճրագալոյց Ս. Յարութեան։ Նաւակատիք։ Յերեկոյեան զկնի պատարագի նախատօնակ։	21
2	✠ Կիր. ա. ԶԱՏԻԿ։ (Ս. Յարութիւն Քրիստոսի)։ Ուտիք է մեզ անմիջոց ցՀամբարձումն։ Նոյն Յունաց և Ռուսաց, որոց ուտիք է ցնոր Կիրակէ։ Յերեկ նախատ.	22
	☾ Վր. քռ. լս. Բոբեխոն եկ.	
3	✠ Բշ. ա. 2. օր Զատկի. Յիշատակ մեռելոց։	23
4	✠ Գշ. բյ. 3. օր Զատկի։	24
5	Դշ. բէ. 4. օր Զատկի։	25
6	Եշ. էյ. 5. օր Զատկի։ Յերեկ. նախատօնակ։	26
7	✠ Ուր. փէ. 6. օր Զատկի։ ԱՒԵՏՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ,	27
8	Շբ. գյ. 7. օր Զատկի։ Յիշատակ գլխատման Ս. Յովհաննու Մկրտչի։	28
	⊛ Արեգ. 'ի Ցուլն։	
9	✠ Կիր. գէ. 8. օր Զատկի։ Նոր-Կիրակէ.—(Կրկնազատիկ)։	29
10	Բշ. այ. 9. օր Յինանց։	1
	● Մնունդն լուսնի. Ա[illegible] եկ.	
11	Գշ. ալ. 10. օր Յինանց։	2
12	Դշ. բյ. 11 օր Յինանց։	3

Օ		Ն
13	Եշ. բէ. 12. օր Յինանց։	4
14	Ուր. փյ. 13 օր Յինանց։	5
15	Շբ. փէ. 14. օր Յինանց։	6
16	✠ Կիր. գյ. 15 օր Յինանց։ Աշխարհամատրան Կիրակէ—(Կանաչ Կիրակէ)։	7
17	Բշ. գէ. 16. օր Յինանց։	8
	☽ Առ. քռ. լս. Գաբեոնայի եկ.	
18	Գշ. այ. 17. օր Յինանց։	9
19	Դշ. ալ. 18. օր Յինանց։	10
20	Եշ. բյ. 19. օր Յինանց։	11
21	Ուր. բէ. 20. օր Յինանց։	12
22	Շբ. փյ. 21. օր Յինանց։	13
23	✠ Գ. Կիր. փէ. 22 օր Յինանց։ (Կարմիր-Կիրակէ)։	14
24	Բշ. գյ. 23. օր Յինանց։	15
25	Գշ. գէ. 24. օր Յինանց։	16
	Լր. լուսնի։ Գորդ եկ.	
26	Դշ. այ. 25. օր Յինանց։	17
27	Եշ. ալ. 26. օր Յինանց։	18
28	Ուր. բյ. 27 օր Յինանց։	19
29	Շբ. բէ. 28. օր Յինանց։	20
30	✠ Ե. Կիր. փյ. 29. օր Յինանց։ Կիր. Տօն Երևման Ս. Խաչի։	21

Այս ամսոյս 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 1 ժ. 4 րոպէ։

29632
II
A 4891

ՄԱՅԻՍ

Մայիս ամիսը, ինչպէս կարծում են, ստացել է իր անունը լատինական majores բառից, որ նշանակում է հին։ Որովհետև այս ամիսը գարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար ընծայած էր ծերոց և նախնեացը, և այդ պատճառով արգելուած էր այս ամսին ամուսնանալը։ Մայիսը գարնանային ամիս լինելով զանազան ազգերի մէջ տօնվում էր գար[…] նանային հանդէսներով, որի մէջ մեծ դեր էին խաղում պատա[…] նիք և աղջկունք, ծաղկունք և կանաչ ճիւղեր։ Մեր նախնի[ք] անուանել են այս ամիսը Մա[…] րերի։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՅԻՍ.—Եկաւորն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան ինչպէս արտաքուստ գեղեցիկ է, այնպէս էլ ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք, շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և ազատ արհեստների սիրահար։ Այդպիսիների սիրտը կարծես սիրոյ և բարեկամութեան համար է ստեղծուած։ Եւ բաղդաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապում են այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նոյնպէս սոյն համաստեղութեան տակ են ծնուած։

Իսկ ծնուած աղջիկը լինում գեղեցիկ, բարի, պարզ և հեզ։ Ի[…] րենից տարիքով փոքր մարդ[…] հետ բախտաւորութիւն չի գտնի[…] բացի իր նման բնաւորութի[…] ունեցող պատուական ամուսնու[…]

Մայիսին ծնուածները առհա[…] սարակ, մարդ թէ կին, գիտու[…] թեանց սիրահար են լինում, գոր[…] ծերի մէջ հմուտ, բնաւորութեամ[բ] դիւրաթեք և փափկամարմին։ Իս[…] 31 տարեկան հասակում զգոյ[շ] պէտք է լինեն հիւանդանալուց

ՄԱՅԻՍ

31 ՕՐ

Օ		Ն.
1	Բշ. գկ. 30. օր Յինանց.	22
2	Գշ. դջ. 31. օր Յինանց.	23
	☾ Վր. քռ. լս. Առաւօտուն ին.	
3	Դշ. դկ. 32. օր Յինանց.	24
4	Եշ. աջ. 33. օր Յինանց.	25
5	Ուր. ակ. 34. օր Յինանց.	26
6	Շբ. բջ. 35. օր Յինանց.	27
7	✠ Կիր. բկ. 36. օր Յինանց. Զ Կիրակի.	28
8	Բշ. գջ. 37. օր Յինանց.	29
	◎ Արեգակն 'ի Երկուորեն.	
9	Գշ. գկ. 38. օր Յինանց.	30
10	Դշ. դջ 39. օր Յինանց	1
	● Նր. լս. Գիշերոյ.	
11	✠ Եշ. դկ. 40. օր Յինանց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, Եւս Ռուսաց և Յունաց.	2
12	Ուր. աջ. 41. օր Յինանց. Պահք.	3
13	Շբ. ակ. 42. օր Յինանց.	4
14	✠ Կիր. բջ. Է. Կիր. Երկրորդ Ծաղկազարդ.	5
15	Բշ. բկ. 44. օր Յինանց.	6
16	Գշ. գջ. 45. օր Յինանց.	7
17	Դշ. գկ. 46. օր Յինանց. Պահք.	8
18	Եշ. դջ. 47. օր Յինանց.	9
	☽ Ա. քառ. լուսնի. փոփոխման.	
19	Ուր. դկ. 48. օր Յինանց. Պահք.	10
20	Շբ. աջ. 49. օր Յինանց.	11
21	✠ Կիր. ակ. Յինանցերորդ օր 'ի Զատկէն ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ (Պենտեկոստէ). Բարեկենդան Եղիական պահոց. Ռուսաց և Յունաց Եւս Պենտեկոստէ.	12
22	Բշ. բջ. 2. օր Հոգեգալ. Պահք. Ռուսաց՝ երկրորդ օր Հոգեգալս.	13
23	Գշ. բկ. 3. օր Հոգեգ. Պահք.	14
24	Դշ. գջ. 4. օր Հոգեգ. Պահք.	15
	● Լրումն լս. Վճիռ Եղ.	
25	Եշ. գկ. 5. օր Հոգեգ. Պահք.	16
26	Ուր. դջ. 6. օր Հոգեգ. Պահք.	17
27	Շբ. դկ. 7. օր Հոգեգալստեան.	18
28	✠ Կիր. աջ. Ա. Կիր. Յարութեան Յիշատակ Եղիայի Մարգարէին. Տեր. Նախատօնակ. Հարսանիք.	19
29	Բշ. ակ. Ս. կուսանացն Հռիփսիմեանց. Յերեկ. նախատօնակ.	20
30	Գշ բջ. Ս. կուսանացն Գայանեանց.	21
31	Դշ. բկ. Պահք. Յերեկոյեան նախատօնակ.	22
	☾ Վր. քռ. լս. Գիշերուայն ին.	

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 ժ. 24 րոպէ.

ՅՈՒՆԻՍ

Յունիս (լատին. Iunius) ամիսը Հռովմայեցւոց մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրուած էր հայարատութեան չաստուածուհւոյն Յունոնային, որից և ստացել է իւր անունը։ Ամառուայ առաջին և Հռոմուլոսի կարգած չորրորդ ամիսն էր։ Այս ամսին մեր նախնիքն անուանում էին Մարգաց՝ Երևի մարգագետիններ հնձելու ամիս, ինչպէս հայոց-դրացի վրացիք այժմ էլ անուանում են այս ամսին Թիբաթվէ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս։

ԱՍՏՂԱԳԻՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒՆԻՍ.—Խեցգետինն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուածը լինում է վիճասէր, կամակոր, խորամանկ, մոլի և ամեն դէպքում աւելի իւր ինքնահաճոյքին և ցնորքներին հետևող՝ քան առողջ դատողութեանը լսող։

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնասէր է, գործունեայ, աշխատասէր, զգոյշ, արթուն, ամօթխած, հետաքրքիր, ինքնահաւան և մի քիչ շատախօս։

Յունիսին ծնուածներն առհասարակ աչքի են ընկնում իրենց ուշիմ և սրամիտ բնաւորութեամբ։ Ուրիշի սեպհականութիւնից հարստացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող։ Գինուց միայն զգուշանալու են

ՅՈՒՆԻՍ

30 ՕՐ

Օ		Լ
1	Եշ. փչ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Աթանագինէ եպիսկոպ.	23
2	Ուր. փէ. Պահք։ Յերեկոյեան նախատօնակ։	24
3	✠ Շբ. ջչ. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ մերոյ—Ելն 'ի Վիրապէն։	25
4	✠ Կիր. ջէ. Բ. Կիր. գկնի Հոգեգ. ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻԱԾՆԻ։ (Կատարի հանդէս յամենայն եկեղեցիս Հայաստանեայց)։ Հարսանիք։	26
5	Բշ. ռչ. Ս. մկն. Բեթղեհէմի, Ակիւղինոսի վկային, Մոլկեմայ քահանային և Կոնտրատոսի զինուորին։	27
6	Գշ. ռէ. Ս. կուսանացն Նունեայ և Մանեայ։	28
7	Դշ. բչ. Պահք։	29
8	Եշ. բէ. Ս. Իշխանացն Սահակայ և Յովսէփայ և Ս. վկայիցն Սարգսի և Բագոսի։	1
9	Ուր. փչ. Պահք։ ◐ Արեգ. 'ի Խեցգետինն մտանէ Ամառնամուտ և արեգադարձ. ցերեկն սկսանի կարճանալ—գիշերն երկարիլ։ ● Մնունդն լս. Փոփոխական։	2
10	Շբ. փէ. Ս. ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵԾԻ հայրապետին մերոյ և Խադայ եպիսկոպոսին։	3
11	✠ Կիր. ջչ. Գ. Կիր գկնի Հոգեգ. Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց։	4
12	Բշ. ջէ. Պահք։ Ս. Եպիփանու Կիպրացւոյն, Բարսեղեայ հայրապ. և 3 աշակերտացն նորին։	5
13	Գշ. ռչ. Պահք։ Ս. Կոստանդիանոսի թագաւորին և մօրն նորա Հեղինէի։	6
14	Դշ. ռէ. Պահք։	7
15	Եշ. բչ. Պահք։ Ս. Թէոդիտոսի Գաղատացւոյն, Թալէլեայ բժշկին և 7 կուսանացն, որք 'ի յԱնկիւրեայ կատարեցան։	8
16	Ուր. բէ. Պահք։ Յերեկոյեան նախատօնակ։ ◑ Առ. քառ. լս. Տօթ եղանակ.	9
17	✠ Շբ. փչ. Գիւտ նշխարացն Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսաւորչին մերոյ։	10
18	✠ Կիր. փէ. Դ. Կիր. գկնի Հոգեգալստեան։ Հարսանիք։	11
19	Բշ. ջչ. Ս. վկայիցն Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի, Անիկետոսի և Փոտինոսի։	12
20	Գշ. ջէ. Ս. Դանիէլի մարգարէին և երից մանկանցն-Սեդրակայ, Միսակայ և Աբեդնագովի։	13
21	Դշ. ռչ. Պահք։ Յերեկոյեան նախատօնակ։	14
22	✠ Եշ. ռէ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՊԱՅ	15
23	Ուր. բչ. Պահք։ ◐ Լրումն լուս. Տեղ տեղ անձրև։	16
24	Շբ. բէ. Ս. Տրդատայ թագաւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովադխտոյն։ Յերեկոյեան նախատօնակ։	17
25	✠ Կիր. փչ. Ե. Կիր. գկնի Հոգ. Գիւտ Տփոյ Ս. Աստուածածնի։ Հարսանիք։	18
26	Բշ. փէ. Ս. Կալիստրատոսի և 49 վկայիցն և Ղուկիանոսի քահանային։	19
27	Գշ. ջչ. Ս. Զաքարիայի մարգարէին։	20
28	Դշ. ջէ. Պահք։	21
29	Եշ. ռչ. Ս. Եղիսէի Մարգարէին։ Ուսուց և Յ. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի։	22
30	Ուր. ռէ. Պահք։ ◐ Վերջ. քառ. լս. Անհաստատ եղ։	23

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 24 րոպէ։

ՅՈՒԼԻՍ

Յուլիսը Հռոմէական կարգադրած տարուայ ամառուայ երկրորդ ամիսն էր և համարւում էր — Հռոմէական— տարեշրջանի հինգերորդ ամիսը։ Թէև այս ամիսը—Հռովմայ Գրիգոր VII պապի ժամանակ կազմեցին Գրիգորեան համարուած տոմարով, բայց այս Յուլիս—այսինքն լատ. Iulius ամիսը—իր անունը ստացել է Հռովմայեցւոց կայսր Յուլիանոսից, որի ժամանակ և որի հրամանով էլ ուղղեցին օրացոյցը—Յուլիան տարեշրջան անունով։ Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Հրոտից (երևի հուր արձակող կամ հրային, որովհետև տարուայ ամենաշոգ ամիսն է)։ Իսկ վրացիք անուանում են Մկաթաթվէ, որ նշանակում է արտը ընձելու ամիս.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒԼԻՍ.—Առիւծն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան լինում է պարզամիտ, համարձակ, քաջ, առատաձեռն, ազատամիտ, մեծահոգի և շատ անգամ հպարտ. իւր ազնիւ հոգովը (բնաւորութեամբ) հակուած է դէպի բարեպաշտութիւն և ցաւակցութիւն։ Միևնոյն ժամանակ ծաղրասէր է, ուրիշներին զայրացնող ու կրքոտ։ Արտաքին գեղեցկութեան շնորհիւ, փափուկ սեռին հաճոյանալու կերպը գիտէ և երկար փաղաքշանքներ շռայլելուց յետոյ հասնում է իւր նպատակին։

Իսկ ծնուած աղջիկը զուարթ է, շնորհալի, բարեկացող, համարձակ, չարամիտ, վրիժառու, բայց սիրելի և իւր սիրելիին անչափ մեծարող։

Յուլիսին ծնուածների ամենաբախտաւոր ժամանակն իրենց հասակի միջին տարիքն է և ամենայաջող ամիսն՝ օգոստոսը։ Ամենից վտանգաւոր տարին իրենց հասակի՝ 42-րդ տարին է, որ ժամանակ պէտք է զգուշանալ։

ՅՈՒԼԻՍ

31 ՕՐ

Օ		Ն
1	Շբ. բյ. Ս. երկոտասանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Ս. Պօղոսի երեքտասան Առաքելոյն։	24
2	✝ Կիր. բկ. Զ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդ. Վարդավառի պահոց։	25
3	Բշ. ֆյ. 1. օր Վարդավ. պահոց։	26
4	Գշ. ֆկ. 2. օր Վարդավ. պահոց։	27
5	Դշ. -յ. 3. օր Վարդավ. պահոց։	28
6	Եշ. գկ. 4. օր Վարդավ. պահոց։	29
7	Ուր. -յ. 5. օր Վարդավ. պահոց։	30
	◉ Նոր լուս. [illegible]	
8	Շբ. -կ. ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅՍ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ։ Նաւակատիք։	1
9	✝ Կիր. բյ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ, Մեծահանդէս օր ուխտի Մշոյ Ս. Կարապետ վանքի և Տփխիսոյ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն։ Մինչեւ ուտիք չորս շաբաթ։	2
10	✝ Բշ. բկ. Բ օր Վարդավառի Յիշատակ Մեռելոց։ Մեծահանդէս օր ուխտի Դիրանուորի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն Տփխիսոյ (Կրծանիսի)։	3
	© Արեգակն 'ի յԱռիւծն։	
11	Գշ. ֆյ. 3. օր Վարդավառի։	4
12	Դշ. ֆկ. Պահք։	5
13	Եշ. գյ. Ս. Եսայեայ մարգարէին։	6
14	Ուր. գկ. Պահք։ Յերեկոյեան նախատօնակ։	7
15	✝ Շբ. -յ. Ս. ԹԱԴԷՈՍԻ Առաքելոյն և Ս. Սանդխտոյ կուսին։	8
	◑ Առ. քառ. Տեղ տեղ անձրև։	
16	✝ Կիր. -կ. Բ. Կիր. զկնի Վարդավառի Հարսանիք։	9
17	Բշ. [illegible]յ. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վկայիցն և Ս. կուսանացն Յուստինեայ, Նիփիմեայ և Քրիստինեայ։	10
18	Գշ. բկ. Ս. Աթանագինեայ եպիսկոպոսին և տասն աշակերտացն և հինգ վկայիցն։	11
19	Դշ. ֆյ. Պահք։	12
20	Եշ. ֆկ. Ս. Նախահարցն Ադամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովքայ, Ենովսայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակոբայ, Սամուէլեայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի Սամփսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեդէոնի և այլոց սրբոց նախահարցն։	13
21	Ուր. գյ. Պահք։	14
22	Շբ. գկ. Ս. որդւոց և Թոռանց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ, Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսիկանն, Գրիգորիսի և Դանիէլի։ Յ. և Թուսայ Մարիամու Մագդաղենացւոյն։	15
	◐ Լրումն լուս. Տեղ տեղ [illegible]։	
23	✝ Կիր. -յ. Գ. Կիր. զկնի Վարդավառի Հարսանիք։	16
24	Բշ. -կ. Ս. Մակաբայեցւոցն, Եղիազարու քահանայի, Շամունեայ և եօթն որդւոց նորին։	17
25	Գշ. բյ. Ս. երկոտասանից մարգարէիցն, Ովսեայ, Ամովսայ, Միքիայ, Յովելեայ, Աբդիու, Յովնանու, Ամբակումայ, Սոփոնիայ, Անգեայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ։	18
26	Դշ. բկ. Պահք։	19
27	Եշ. ֆյ. Ս. Սոփիայ և երից դստերացն, Պիստոսի, Եղպիսի և Ագապի։	20
28	Ուր. ֆկ. Պահք։	21
29	Շբ. գյ. Ս. Գրիգորի Աստուածաբանին	22
30	✝ Կիր. գկ. Դ. Կիր. զկնի Վարդ. Հարսանիք։	23
	◐ Վր. քառ. [illegible]։	
31	Բշ. -յ. Ս. Կիրակոսի և մօրն նորա Յուղիտայի և Ս. վկայիցն Գորդիոսի, Պօղիքտոսի և Կրիգոռեսի։	24

Այս ամսույ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 րոպէ։

ՕԳՈՍՏՈՍ

Օգոստոս ամիսը Հռոմայեցիք սկզբում անուանել էին Սեկստիլէ, որ լատ. նշանակում է վեցերորդ։ Քրիստոսից 33 տարի առաջ, ի պատիւ Հռովմայեցւոց Օգոստոս կայսեր, անուանեցին Օգոստոս, և էր ամառուայ վերջին ամիսը։ Մեր նախնիք այդ ամսին անուանում էին Նաւասարդ, որովհետև Նոր տարուայ առաջին ամիսն էր և տարեթիւը այս ամսուայ 11-ից էին սկսում ի յիշատակ ջրհեղեղի վերջանալուն։ Նաւասարդ նշանակում է նաւը-առաւ-է-արդ, կամ նաւը հասաւ արդ։

ԱՍՏՂԱԳԻՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ.—Կոյսն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան բարեկազմ է, անկեղծ, մեծահոգի, խելօք, աշխատող, համեստ և բարեգործ։ Կեանքի մէջ փարուելու կերպը չիմանալով ու ամէն տեսակ հնարքներից զուրկ լինելով շատ-շատ խաբւում է և յափշտակւում։

Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած է, ժուժկալ, աչքերը գեղեցիկ երեսի գծագրութիւնը որոշ։ Նա կ'ամուսնանայ, իր ընտանիքում սիրելի, բարեպաշտ, հաւատարիմ և աննման մայր կըլինի, իր իր որդիքը, որոնք աւելի իգական սեռին կը պատկանին, նոյնպէս մինը միւսից աւելի գգուելի ու գեղեցիկ կը լինին։

ՕԳՈՍՏՈՍ

31 ՕՐ

Օ		Ն
1	Գշ. ժէ. Ս. Վահանայ Գողթնացւոյն, Աւգենիայ կուսին և հօրն նորա Փիլիպպոսի և մօրն Կղոդեայ և երկ. եղբարցն Սերգեայ և Աբիտոնի և երկուց ներքինեացն։	25
2	Դշ. ժը. Պահք։	26
3	Եշ. ժթ. Ս. վկայիցն Աւգենիոսի, Մակարիոսի, Վալերիոսի, Կանդիդոսի և Ակիւղասայ։	27
4	Ուր. ի. Պահք։	28
5	Շբ. իա. Եփեսոսի Ս. ժողովոյն Երկու հարիւր հայրապետացն։	29
6	✠ Կիր. իբ. Զ. Կիր. զկնի Ծնըն- Բարեկեն. Ս. Աստուած. պահոց։ Յ. և Աւուրց' Վարդավառ։	30
7	Բշ. իգ. 1. օր Ս. Աստած. պահոց։ ◉ Մն. լս. Վ.[illegible] եղ.	1
8	Գշ. իդ. 2. օր Ս. Աստած. պահոց։	2
9	Դշ. իե. 3. օր Ս. Աստած. պահոց։	3
10	Եշ. իզ. 4. օր Ս. Աստած. պահոց։	4
11	Ուր. իէ. 5. օր Ս. Աստած. պահոց։ Ⓞ Արեգակն 'ի Կոյսն մտանէ։ Ըստ բուն տոմարի մերում նաւասարդ և տարեմուտ 43[illegible] թ. և եկեղ. 13[illegible] թ.	5
12	Շբ. իը. Տօն Շողակաթի Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ, ըստ տեսլեան Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ նաւակատիք։ Յերեկոյին նախատօնակ։	6
13	✠ Կիր. իթ. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Աստուածածնի. Զկնի պատարագի կատարի օրհնութիւն խաղողոյ։ Ինն օր նախատօնակ։ Մինչ ուտիք չորս շաբաթ։ Հանդիսաւոր օր ուխտի Բեթղեհէմի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն Տփխիսայ։	7
14	✠ Բշ. լ. 2. օր Վերափոխման։ Յիշատակ Մեռելոց։ ◑ Առ. քռ. լս. Փ[illegible] եղ.	8
15	Գշ. ա. 3. օր Վերափոխման։ Յ. և Աւուրց' Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի։	9
16	Դշ. բ. 4. օր Վերափ. Պահք։	10
17	Եշ. գ. 5. օր Վերափոխման։	11
18	Ուր. դ. 6. օր Վերափ. Պահք։	12
19	Շբ. ե. 7. օր Վերափոխման։	13
20	✠ Կիր. զ. 8. օր Վերափոխման։	14
21	Բշ. է. 9. օր Վերափոխման։ Լր. լս. Զ-է եղ.	15
22	Գշ. ը. Ս. Յովակիմայ և Աննայի ծնողաց Ս. Աստուածածնի և կանանցն Իւղաբերից։	16
23	Դշ. թ. Պահք։	17
24	Եշ. ժ. Ս. Երեմեայ մարգարէին։	18
25	Ուր. ժա. Պահք։ Աւուրց' Յիշատակ նուաճման արեւելեան Կովկասու։	19
26	Շբ. ժբ. Ս. Առաքելոյն Թադէոսի. Յերեկոյին նախատօնակ։ Լատ. Ծնունդ Ս. Աստուածածնի։	20
27	✠ Կիր. ժգ. Գ. Կիր. զկնի Վերափ. Գիւտ Գօտւոյ Ս. Աստուածածնի։	21
28	Բշ. ժդ. Ս. Սանփանոսի Ուլնեցւոյն և ն վկայիցն Գոչարինեայ, Տամդեղէնի, Տուրիկոսի և Իտարիկոսի։ ◐ Վերջ. քռ. լս. Բ[illegible] եղ.	22
29	Գշ. ժե. Ս. մարգարէիցն Եզեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայի հօրն Ս. Յովհաննու Մկրտչի։ Յ. և Աւուրց' Գլխատումն Ս. Յովհաննու Մկրտչին։	23
30	Դշ. ժզ. Պահք։ Աւուրց' Փոխադրութիւն նշխարաց Ս. Աղէքսանդր Նեւսկեցւոյ։	24
31	Եշ. ժէ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Յոբայ արդարոյն։	25

—

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ.24 րոպէ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ Թ

Սեպտեմբեր ամսուայ անունը ծագում է Լատինական (septembre) բառից։ Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը տարուայ եօթներորդ ամիսը, որ աշունքուայ առաջին ամիսն էր։ Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Հոռի։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — Աշխուն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան վիճասէր է, կամակոր, ծաղրարար և սաստիկ իր բաւականութեանց ետեւից ընկնող. ունի և լաւ ձեւեր, ճարտարխօսութեան ձիրք, բարեհամբոյր է, միայն երբ իր շահերը պահանջում են՝ իր տուած խոստումը շատ հեշտ է դրժում և իր ունեցած զգաստութեան շնորհիւ, շատ վտանգներից հեշտութեամբ զերծ մնում։

Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է, ուրախ, հրապուրիչ ձեւերով օժտուած, բախտաւոր և բազմաթիւ երկրպագուներ ունեցող. միայն զգաստ պէտք է լինի, որովհետև վերջին անպատճառ զղջալու է։

Սեպտեմբերին ծնուածներն առհասարակ ինչպէս 33 տարեկան հասակում, այնպէս էլ ջրից միշտ զգուշանալու են։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

30 ՕՐ

Օ — Լ

1 Ուր. ա. Պահք։ 26
2 Շբ. է. Ս. Առաքելոցն Յակով-բայ և Շմաւոնի։ 27
3 ✠ Կիր. բ. Գ. Կիր. զկնի Վե-րափոխման։ 28
4 Բշ. բ. Ս. Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին, Կայենիկոսի և Գոմենեայ վկայիցն։ 29
5 Գշ. գ. Ս. Անդրիանոսի և կնոջն նորա Անաստասայ, Թէոդորոսի և Եւթիրոսի վկայիցն։ 1
◉ Մնունդ լս. Լ— եղ։
6 Դշ. դ. Պահք։ 2
7 Եշ. ե. Ս. Արքահամու և Խորէ-նայ անարծաթ բժշկացն, Կոզ-մայի, Դամիանոսի և Աստուա-ծատրոյ վկայիցն։ Ցերեկոյին նա-խատօնակ։ 3
8 ✠ Ուր. զ. Պահք։ 4
Տօն Ծննդեան Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾ-ՆԻՆ ՚ի յԱննայէ.—Եւս Յ. և Ռու-սաց։
◉ Արեգ. ՚ի Կշիռն մտանէ։ Աշնանամուտ և հաւասարակած —Տիւ և գիշեր հաւասար։
9 Շբ. է. Տօն Նիկիոյ Սուրբ ժո-ղովոյ 318 հայրապետացն։ 5
10 ✠ Կիր. ա. Ե. Կիր. զկնի Վե-րափոխման։ 6
Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց։
11 Բշ. բ. 1. օր Ս. Խաչի պահոց 8
12 Գշ. գ. 2. օր Ս. Խաչի պահոց։ 8
☽ Առ. քռ. լս. Առաւօտեան եղանակի։
13 Դշ. դ. 3. օր Ս. Խաչի պահոց։ 9
14 Եշ. ե. 4. օր Ս. Խաչի պահոց։ 10
Յ. և Ռուսաց՝ Խաչվերացի։
15 Ուր. զ. 5. օր Ս. Խաչի պահոց։ 11
16 Շբ. է. Տօն Ս. Եկեղեցւոյս ի Նա-ւակատիս Ս. Խաչին։ Նաւակատիք։ 12
17 ÷ Կիր. ա. ԽԱՉՎԵՐԱՑ։ 13
18 ÷ Բշ. բ. 2. օր Տօն Ս. Խաչի։ 14
Յիշատակ մեռելոց։
19 Գշ. գ. 3. օր Տօն Ս. Եկեղեցւոյ 15
◉ Լր. լուսնի. Առաւօտեան եղ.
20 Դշ. դ. 4. օր. Տօն Ս. Եկ. Պահք։ 16
21 Եշ. ե. 5. օր Տօն Ս. Եկեղեցւոյ 17
22 Ուր. զ. 6. օր Տօն Ս. Խաչի։ Պահք 18
23 Շբ. է. 7 օր Տօն Ս. Խաչի։ 19
24 ✠ Կիր. ա. Բ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի։ Բարեկենդան Վարագայ Ս. Խաչի։ 20
25 Բշ. բ. Պահք։ Ս. Մամասայ, Փե-լեկտիմոնի և Միծոնի Սեբաստե-ցւոյն։ 21
26 Գշ. գ. Պահք։ Ս. կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ և Շու-շանայ դստեր Մեծին Վարդանայ։ Ռուսաց՝ Ննջումն Ս. Յովհաննու Աւետարանչին։ 22
27 Դշ. դ. Պահք։ 23
☾ Վր. քռ. լս. Առաւօտեան եղ.
28 Եշ. ե. Պահք։ Ս. Հայրապե-տացն Բարսեղի, Անթիմոսի և Սրանոսի։ 24
29 Ուր. զ. Պահք։ 25
30 Շբ. է. Ս. Գէորգայ զօրավա-րին, Ադոկտոսի և Ռամանոսի եր-գեցողին։ 26
Ռուսաց՝ Ս. Գրիգորի Լուսաւոր-չին մերոյ և Ս. Կուսանացն Հռիփ-սիմեանց և Գայիանեանց։

—

Այս ամսուայ մէկից մինչև 30-ը օրը պակասել է 2 ժ. 57 րոպէ։

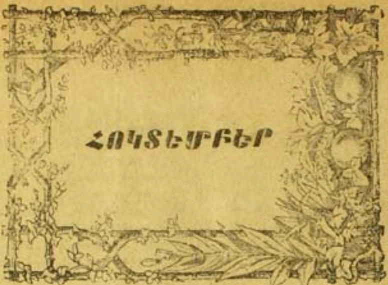

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Հին ժամանակները Հռոմում, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պատերազմի չաստուած Մարսի, զոհաբերում էին նժոյգներ և Հռոմուլոսի կարգադրած տարուայ ութերորդ ամիսն էր, այս պատճառաւ անուանուեցաւ octobre, որ լատիներէն նշանակում է ութերորդ։ Այս ամիսը աշունքուայ միջի ամիսը լինելով, հին ազգերի մէջ այս ամսում կատարւում էին ժողովրդական տօներ—հանդէսներ, դաշտային աշխատանքի աւարտման և այգեկոյթի պատճառաւ։ Իսկ այս ժամանակ ու մինչև Կովկասում այգեկութ է լինում ինչպէս ժողովուրդը ասում է (ր դաւքաղ) և գինի են քամում, դրա համար էլ մեր դրացի վրացիք այս ամսին ազգակի անուանում են Ղվինօբիսթվէ, գինիների-ամիս։ Մեր նախնիք անուանում էին այս ամսին Սահմի։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ.—Կարիճն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան համարձակ է և խորամանկ, բայց իր պակասութիւնները ծածկելով՝ իր արտաքին գեղեցկութեամբ խաբում է և շատերի աչքը շլացնում։ Օրիորդներ, այսպիսի կեղծաւորներին երբէք չհաւատաք. դրանք միայն երեսանց են սիրալի երևում, այդպիսիների ծիծաղը փառասէր է, աղէտաբեր և առանձնութեան ժամանակ դրանք մելամաղձութեամբ են տանջւում։

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ աշխոյժով լի, տաքաց, ծածկամիտ, կեղծաւոր, դաւաճան, փոփոխամիտ և ագահ, սիրում է ծաղրել և ուրիշների մասին վատ կարծիք յայտնել։ Եւ չնայելով իր քաղցրանկատութեան ու բարեհաճոյ ձևերին՝ սիրտը բարութեամբ չէ համակուած։

Հոկտեմբերին ծնուածներն առհասարակ իրենց գործերում յաջողութիւն են գտնում և հարըստութիւն են ձեռք բերում։ 40 տարեկան հասակումն է, որ թէ իրենց բնաւորութիւնն է փոխվում դէպի լաւը և թէ իրենց գործերի մէջ փոփոխութիւն է լինում։ Մինչ 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

31 ՕՐ

Օ | | Լ

1 ✤ Կիր. դձ. Գ. Կիր. զկնի Ս. 17
Խաչի. Տօն Վարագայ Ս. Խաչի
[illegible]
[illegible] Ս. Օծման Տ.Տ. Մկրտչի
[illegible]յն Հայոց Կաթողիկոսի
2 Բշ. դկ. Ս. Դաւթի Դվնեցւոյն 28
և Ս. վկայից Ղամբէոսի և Ղամ-
բէուհւոյն.
3 Գշ. աձ. Ս. Եւստաթէոսի և կնոջ 29
նորա Թէոփիստեայ և երկուց որդ-
ւոցն և կուսանացն Արմենեայ և
Ներքսանակեայ։
4 Դշ. ակ. Պահք. 30
5 Եշ. բձ. Ս. Իշխանացն Սահակայ 1
և Համազասպայ։
◯ Նր. լս. Տեղ-տեղ ձիւն.
6 Ուր. բկ. Պահք 2
7 Շբ. գձ. Ս. Եօթանասունն և եր- 3
կու աշակերտացն Քրիստոսի.
8 ✤ Կիր. գկ. Դ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի 4
Հարսանիք։
9 Բշ. դձ. Ս. Փոկասու հայրապե- 5
տին և Սրանոսի հետևողին Առա-
քելոցն.
10 Գշ. դկ. Ս. կուսանացն Թեկղի, 6
Վարվառեայ և Պեղագեայ.
⊙ Արեգ ՚ի Կարիճն մտանէ.
11 Դշ. աձ. Պահք. 8
☽ Առ. քռ. լուսնի. Պարզկայ.
12 Եշ. ակ. Ս. Պանտալէոնի բժշկին, Ք
Երմողեայ քահանային և Սոփրոնեայ կուսին.
13 Ուր. բձ. Պահք. 9
14 Շբ. բկ. Ս. Թարգմանչաց վար- 10
դապետացն մերոց Մեսրոպայ,
Եղիշէի, Մովսէսի Քերթողին,
Դաւթի անյաղթ—փիլիսոփային,
Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներ-
սէսի Կլայեցւոյն։
15 ✤ Կիր. գձ. Ե. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Լ1
Հարսանիք.
16 Բշ. գկ. Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգո- 12
րիսի Աղուանից կաթողիկոսի և
Ս. Հարցն Թաթլոյ, Վարոսի և
Թովմասու, Անտոնի Կրօնիդեայ և
եօթն խոստովանողացն՝ որք
Ց՚ինանկներ վանին կատարեցան.
17 Գշ. դձ. Ս. Առաքելոցն Անանիայի 13
Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպ.
Յովհաննու, Տիքայի և Սիղուանոսի.

Օ | | Լ

18 Դշ. դկ. Պահք։ 14
19 Եշ. աձ. Ս. Դիոնեսիոսի Արիսպա- 15
գացւոյն, և Ս. Առաքելոցն Տիմո-
թէոսի և Տիտոսի.
◯ Լրումն լուսնի. Թխպոտ եղ.
20 Ուր. ակ. Պահք. 16
21 Շբ. բձ. Ս. Աւետարանչացն 17
Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկա-
սու և Յովհաննու.
22 ✤ Կիր. բկ. Զ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի 18
Հարսանիք։
Յուսաց՝ Տօն Ղազարու Ս. Աս-
տուածածնայ պատկերին.
23 Բշ. գձ. Ս. Ղուկիանոսի հայրա- 19
պետին որ հաւատաց ՚ի Խաչե-
լութիւնն Քրիստոսի և Յովսէփայ
Աստուածահօրն, Յովսէփայ Արի-
մաթացւոյն, բարեկամին Քրիս-
տոսի Ղազարու և քերցն նորա
Մարթայի և Մարիամու.
24 Գշ. գկ. Ս. Թէոդորիտոսի քահա- 20
նային, Զենոնի զինուորին, Մա-
կարայ Եղոգեայ և Թամարեայ.
25 Դշ. դձ. Պահք. 21
26 Եշ. դկ. Ս. Խարիթեանց և Ս. Վկա- 22
յիցն Արամեայ և Քրիստափորի
և երկուց կանանցն Կալինիկեայ
և Ակուլինեայ.
27 Ուր. աձ. Պահք. 23
◐ Վր. քռ. լս. Անձրևային.
28 Շբ. ակ. Ս. Երկոտասան վար- 24
դապետացն Իերոթէոսի, Դիոնե-
սիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանա-
սի, Կիւրղի Երուսաղէմացւոյն,
Եփրեմի Խորին Ասորւոյ, Բարսեղի
Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսա-
ցւոյն, Գրիգորի Աստուածաբա-
նին, Եպիփանու Կիպրացւոյն,
Յովհաննու Ոսկեբերանին և Կիւր-
ղի Աղեքսանդրացւոյն.
29 ✤ Կիր. բձ. Է. Կիր. զկնի Ս. Խաչի 25
Գիւտ—Խաչի Հարսանիք։
30 Բշ. բկ. Ս. Անաստասեայ քահ. Վա- 26
րոսի և Թէոդորիտեայ և որդւոց նո-
րա և որք ընդ նմա կատարեցան.
31 Գշ. գձ. Ս. Հիպերեքեանց, որք ՚ի 27
Սամոսատ կատարեցան.

—

Այս ամսույս 1-էն մինչև 30-ն
օրն պակասել է 1 ժ. 4 րոպէ.

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Նոյեմբեր ամս. անունը ծագում է լատին November բառից, որ նշանակում է իններորդ։ Հռոմայեցիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ առաջ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունուարից էին հաշվում ինչպէս հիմայ, այլ Մարտ ամսից։ Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Տրէ։ Իսկ Վրաստանում, որովհետև այս ամսուայ 10-ին տօնվում է Ս. Գէորգայ տօնը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են Գիօրգ—օրայ, կամ Գէօրգօբիս-Թվէ, որ նշանակում է Գէորգայ-տօնի ամիս։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ.— Աղեղնաւորն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շատ ունող, առողջակազմ, ճշմարտասէր, հաստատամիտ, փառուող, աշխատասէր, իրենց բարեպաշտ, արդար ուրախ, բարի և իր ունեցած լաւ յատկութիւնների համեմատ՝ անչափ ինքնասէր։

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ գործունեայ և աչալուրջ, աշխատասէր, բարեպաշտ, բարի և արտաքուստ ուրախ։ Գլխաւոր պակասութիւնը իր կասկածոտ բնաւորութիւնն է։

Նոյեմբերին ծնուածները առհասարակ արդիւնաբերութեան մէջ բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր։ 33 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են և եթէ չափաւոր ու ժուժկալ կեանք վարեն մինչև խոր ծերութեան կը հասնեն։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

30 ՕՐ

Օ		Լ
1	Դշ. ՃԶ. Պահք։	28
2	Եշ. ՓԴ. Ս. Սեւերիանոսի Սեբաստացւոյն, Բաբելայ ծերոյն և 84 աշակերտացն նորին։	29
3	Ուր. ՓԵ. Պահք։	1
	⊛ Ծնունդ լս. Գորգիոյ։	
4	Շբ. ՓԶ. Ս. Յովհաննու Ոսկեբերանն հայրապետին։	2
5	✠ Կիր. ՓԷ. Ը. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք։	3
6	Բշ. ՓԸ. Ս. Ստեփաննոսի Հռոմայ հայրապետին և քահանայից, սարկաւագաց և ժողովրդոց։	4
7	Գշ. ՓԹ. Ս. Ակեփսիմեայ եպիսկ. Յովսէփայ քահ. Այթալայ սարկաւագին և Պղատոնի վկային։	5
8	Դշ. ՔԱ. Պահք։	6
	Լոյս Ընծայումն Ս. Աստուածածն.	
9	Եշ. ՔԲ. Ս. Հայրապետացն Մետրոփանոսի, Աղեքսանդրոսի, Պօղոսի խոստովանողին և Ս. Նոտարացն Մարկիանոսի և Մարտիրոսի։	7
10	Ուր. ՔԳ. Պահք։ Ցերեկ. նախատ.	8
	☾ Առ. քռ. լս. Փափուխալի եղ.	
11	Շբ. ՔԴ. Ս. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և ամենայն երկնային զօրացն։	9
12	✠ Կիր. ՔԵ. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք։	10
	⊛ Արեգ. 'ի Աղեղնաւորն։	
13	Բշ. ՔԶ. Ս. Մելիտոսի Անտիոքայ հայրապետին և Մինասայ եգիպտացւոյն և միւս Մելիտոսի եպ. Բուրայ քահանային և Տիմոն սարկաւագին։	11
14	Գշ. ՔԷ. Ս. Դիմետրեայ վկային և Բասիլիկոսի քահանային։	12
15	Դշ. ՔԸ. Պահք։	14
16	Եշ. ՔԹ. Ս. Գուրիասայ, Սամոնայ, Աբիբայ սարկաւագին, Ոսմանոսի միայնակեցւոյն, Մանկանն խոստովանողի և Հիւսիքրոսի զինուորին։	14
17	Ուր. ՔԺ. Պահք։	15
18	Շբ. ՔԺԱ. Ս. Առաքելոյն Անդրէի և Փիլիպպոսի։	16
	⊛ Լր. լուսնի. Խառնակ եղ.	
19	✠ Կիր. ՔԺԲ. ԺՌ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Բարեկենդան Յիսնակի պահոց։	17
20	Բշ. ՔԺԳ. 1. օր Յիսնակի պահոց։ Ցերեկ. նախատօնակ։	18
21	✠ Գշ. ՔԺԴ. 2. օր Յիսնակի պահոց։ ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի Տաճարն.—Եւս Յ. և Աննայ։	19
22	Դշ. ՔԺԵ. 3. օր Յիսնակի պահոց։	20
23	Եշ. ՔԺԶ. 4. օր Յիսնակի պահոց։	21
24	Ուր. ՔԺԷ. 5. օր Յիսնակի պահոց։	22
25	Շբ. ՔԺԸ. Ս. Գրիգորի Սքանչելագործի, Նիկողայոսի հայրապետին և Մինասայ եպիսկոպոսին։	23
	Լոյս. Յղութիւն Ս. Աստուածած.	
26	✠ Կիր. ՔԺԹ. Ժ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք։	24
	Վր. քռ. լս. Չորեքշ.։	
27	Բշ. ՔԻ. Ս. Կուսանացն Յուլիանեայ և Վասիլուհւոյ։	25
28	Գշ. ՔԻԱ. Ս. Լուկիանոսի քահանայի և Տարադրոսի, Պրոպոսի, Անդրոնիկոսի, Ոնեսիմեայ և այլոց աշակերտացն Քրիստոսի։	26
29	Դշ. ՔԻԲ. Պահք։	27
30	Եշ. ՔԻԳ. Ս. Կղեմայ հայրապետին և Բագարատայ Տաւրոմենեայ եպիսկոպոսին։	28

—

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 31-ն օրը պակասել է 2 ժ. 14 րոպէ։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Դեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական decembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ։ Այսպէս անուանեց ամիսների հիմնադիր Հռոմուլոսը տարուայ տասներորդ ամիսը։ Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Քաղոց։ Արեւմտեան Վրաստանում այս ամսի 25-ին կատարվում է Քրիստոսի Ծննդեան տօնը, այս պատճառաւ այս ամսին վրց. անուանել են Քրիստիշոբայ, կամ Քրիստիշոբիսթվէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Ծննդեան ամիս։

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ.—Այծեղջիւրն։ Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան թէև այնքան բախտաւոր չի լինիլ և ձախորդութիւնները շատ կ'քաշէ, բայց աշխատասէր, թեթեւամիտ, եռանդոտ, չար, ագահ և անբարեխիղճ կըլինի։ Իր մասին մեծ համարում ունի. թէև համեստ է երեւում, սակայն դա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ, որովհետեւ իր ամեն բաւականութեանց սիրահար է։

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթեւամիտ, ջահէլ ժամանակը վերին աստիճանի ամօթխած, [illegible] խառնակիչ, պատկառած ժամանակ եւ խանդոտ՝ թէև այս պակասութիւնները միշտ աշխատում է ծածկել։ Եթէ չափաւոր և զգոյշ լինի մինչև խորին ծերութեանը կըհասնի։

Դեկտեմբերին ծնուածները, առհասարակ [illegible] գործերում խելօք են և խորհուրդների մէջ զգոյշ. սիրում են գիտութիւններ և միշտ հակուած են դէպի ճանապարհորդութիւն։ [illegible] օգտուող, իսկ շինութիւններից վնասուող։ Պէտք է միայն 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալ։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

31 ՕՐ

Օ		Լ
1	Ուր. ԲԼ. Պահք։ Յերեկ. նախատ.	29
2	✠ Շբ. ՔՅ. Ս. Առաքելոց և առաջին Լուսաւորչացն մերոց ԹԱԴԷՈՍԻ և ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԷՈՍԻ։	30
	Ⓣ Ծնունդն լու. Հաղորդական իգ.	
3	✠ Կիր. ՔԼ. Բ. Կիր. զկնի Յիսնակին։ Հարսանիք։	1
4	Բշ. ՓՅ. Ս. Գենարիոսի եպիսկոպոսին և Մերկերիոսի զինուորին, Յակովբայ և Բարբարեայ։	2
5	Գշ. ՏԼ. Ս. ԱԲԳԱՐՈՒ Նախավկայ և անդրանիկ թագաւորին մերոյ.	3
6	Դշ. ԱՅ. Պահք։	4
7	Եշ. ԱԼ. Ս. Հարցն Եգիպտացւոցն, Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրչեցւոյն, Յովհաննու կարճահասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիլուանու, Դանիէլի, Օրսիսիոսի, Մակարիոսի, Պիմենի և այլոց Ս. Հարցն։	5
8	Ուր. ԲՅ. Պահք։ Յերեկոյին նախատօնակ։	6
9	✠ Շբ. ԲԼ. ՏՕՆ ՅՂՈՒԹԵԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ Ի ՑԱՆՆԱՅԷ։	7
	Ⓢ Արեգակն 'ի յԱյծեղջիւրն։ Ձմեռնամուտ և արեւադարձ. ցերեկն սկսանի երկարել և գիշերն կարճանալ։	
	Ⓓ Առ. քառ. լու. Դատաւորական իգ.	
10	✠ Կիր. ՔՅ. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակին։ Բարեկենդան Ս. Յակովբայ պահոց	8
11	Բշ. ՓԼ. Պահք։ Ս. Մինասայ, Երմոգինեայ և Գրաֆոսի և կամաւոր տագնապացն Յովհաննու և Աղեքսիանոսի։	9
12	Գշ. ՓՅ. Պահք։ Ս. Կոռնելիոսի հարիւրապետին և Նմանեաց ազգականին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ յԵրուսաղէմ, Պօղիկարպոսի հայրապետին Զմիւռնիոյ և Ս. վկայիցն, որք յՍեբաստիա կատար.	10
13	Դշ. ՏԼ. Պահք։	11
14	Եշ. ԱՅ. Պահք։ Ս. Եւստրատիոսի, Օգսենտիոսի, Եւգենիոսի, Որեստեայ և Մարդարիոսի։	12
15	Ուր. ԱԼ. Պահք։ Յերեկոյին նախատօնակ։	13
16	Շբ. ԲՅ. Ս. Յակովբայ Մծբնայ հայրապետին, Մարուգէի ճգնաւորին և Մելիտոսի եպիսկոպոսին։	14
17	✠ Կիր. ԲԼ. Դ. Կիր. զկնի Յիսնակին։	15
	Ⓣ Լր. լու. Փոփոխական իգ.	
18	Բշ. ՔՅ. Ս. Հայրապետացն Իգնատիոսի, Ադդէի և Մարութայ եպիսկոպոսին։	16
19	Գշ. ՔԼ. Ս. Թէոպոմպայ եպիսկոպոսին, Թէոնեայ վկ. և չորից զինուորացն Բասոսի, Եւսեբի, Եւտիքի և Բասիլիկեայ։	17
20	Դշ. ՓՅ. Պահք։	18
21	Եշ. ՏԼ. Ս. կուսանացն Ինդոսի, Դոմնինէ և Գլիկերիոսի քահանային և երկուց բիւրոցն, որք այրեցան յեկեղեցին Նիկոմիդացւոց։	19
22	Ուր. ԱՅ. Պահք։ Յերեկոյին նախատօնակ։	20
23	Շբ. ԱԼ. Ս. Դաւթի մարգարէին և Յակովբայ առաքելոյն։	21
24	✠ Կիր. ԲՅ. Ե. Կիր. զկնի Յիսնակին Հարսանիք։ Յերեկ. նախատօնակ։ Ց և Ա. Ճրագալոյց Ծննդեան։	22
25	Բշ. ԲԼ. Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային և առաջին մարտիրոսին։ Հանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս եկեղ. Տփխիսայ' որ 'ի յանապատին կուսանաց, ուր է ամփոփեալ մասն նշխարաց — աջ Ս. Ստեփաննոսի։ Յերեկ. նախատ.	23
	Ց. և Ռուսաց' Ծնունդ Տեառն և սուրբ է նոցա մինչև 'ի չորսն Յունուարի։	
	Є Վերջին քառ. լու. Չափական իգ.	
26	Գշ. ՔՅ. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի։	24
27	Դշ. ՔԼ. Պահք։ Յերեկ. նախատ.	25
28	Եշ. ՓՅ. Ս. որդւոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն և Յովհաննու Աւետարանչին։ Բարեկենդան' Ծննդեան պահոց։	26
29	Ուր. ՏԼ. Պահք։	27
30	Շբ. ԱՅ. 1. օր Ծննդ. պահոց։ Ս. Բարսեղի հայրապետին և եղբօր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն, Սեղբեստրոսի Հռոմայ հայրապետին և Աբրայ Եփրեմի Խորին Ասորւոյ։	28
31	Կիր. ԱԼ. 2. օր Ծննդ. պահոց	29

Այս ամսուայ 1 ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 ժ. 37 ր.

ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

«ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ-ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՏԱՐԵՑՈՅՑԻ» 1917 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. Գէորգ Ե. ընտրեալ ի 13-ն դեկտ. 1911 թ. և Օծեալ ի 1-ն յուլիսի 1912 թ.

1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ—Սահակ Բ.

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր)։

2) ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ—(Թափուր)։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ—Զաւէն արքեպիսկ.

—

3) Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՍԻՆՀՈԴ

Ատենադամ Յուսիկ արքեպ. Տ. Մովսիսեան։

» Մատթէոս եպ. Մաթէոսեան։

» Սահակ վրդ. Ամատունի։

»

» Գէորգ վրդ. Չորէքչեան։

Պրոկուրոր Փ. Մելիք-Փարսադանեան

—

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱԼՆԵՐ

ա) ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմակալ առաջնորդի Խորէն եպ. Մուրադբէգեան։

բ) ՎՐԱՍՏԱՆԻ և ԻՄԵՐԷԹԻ.—Առաջ. Մխիթար եպ. Տէր-Մկրտչեան։

գ) ՂԱՐԱԲԱՂԻ.—Փոխան. Թեմ. առաջ. Վահան վրդ. Տէր-Գրիգորեան։

դ) ՀԱՇՏԱՐԽԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմ. առաջ. Մեսրոպ եպ. Տէր-Մովսիսեան։

ե) ՇԱՄԱԽՈՒ. — Առաջնորդ Թէմի Բագրատ եպ. Վարթազարեան։

զ) ԲԵՍԱՐԱԲԻՈՅ.—Առաջնորդ Թեմի, Ներսէս արքեպիսկ. Խուդավերդեանց

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ.—Կառավարիչ Թէմի Ներսէս եպ. Մելիք-Թանգեան։

ը) ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ և ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ, (Թափուր)։

թ) ԵՒՐՈՊԱՅԻ.—Առաջնորդ Գէորգ եպիսկ. Իւթիւճեան.—Նստում է Մարսէյլ քաղաքում, որտեղ և հայոց մատուռ կայ—Ս. Յարութիւն։ Բացի դրանից առանձին հովիւներ կան՝ Փարիզում, Մանչեստերում և Սուչովայում։

ժ). ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.— Առաջնորդը (Թափուր) Նստում է Ուսթր քաղաքում, որտեղ կայ հայոց եկեղեցի Ս. Փրկիչ։ Բացի առաջնորդից առանձին հովիւներ կան՝ Նիւ-Եօրկում, Բոստոնում, Պրովիդէնսում, Լօրէնսում, Կալիֆօրնիայում, Չիկագոյում և Ֆրեզնօյում։

—

Տաճկաստանի թեմերի մասին տեղեկութիւնները, այս անգամ ես անկարող եղանք տալու։

II. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

1917 Թ. ԱՐԵՒԻ ԵՒ ԼՈՒՍՆԻ ԽԱՒԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

1) *Արեւի մասնաւոր խաւարումն յունվ. 10-ին, սկիզբը* 8 *ժ.* 43 *ր. առ. վերջը* 11 *ժ.* 9 *ր.*

2) *Արեւի մասն. խաւար. յունիսի* 6 *ին, սկիզբը* 1 *ժ.* 35 *ր., երեկ. վերջը* 5 *ժ.* 47 *ր. երեկոյեան։*

3) *Արեւի մասն. խաւար սկիզբը յուլ.* 6-*ին* 1 *ժ.* 56 *ր. առ. վերջը* 6 *ժ.* 28 *ր. առ.*

4) *Արեւի մանեկաւոր խաւարումն դեկ.* 1-*ին, սկիզբը* 11 *ժ.* 41 *ր. առ. վերջը* 4 *ժ.* 12 *ր. ցերեկուայ։*

5) *Ամբողջովին լուսնի խաւարումն* 21-*ից* 22 *ն յունիսի, սկիզբը* 9 *ժ.* 35 *ր. երեկ. վերջը* 3 *ժ.* 21 *ր. առ.*

6) *Լուսնի լիակատար խաւարումն* 15 *դեկտ. սկիզբը* 9 *ժ.* 53 *ր. առ., վերջը* 3 *ժ.* 28 *ր. երեկ.։*

Այս բոլոր խաւարումներից Կովկասում կնկատուի միմիայն լուսնի խաւարումն յունիսին, այն էլ մասնաւոր։

ԴԱՆԻԷԼ ԳԻՍԱՍՏՂԸ

Անցեալ 1907 *թուականի գարնանն էր, որ ամերիկացի լայտոնի աստղագէտ Դանիէլը գտաւ մի գիսաւոր, որին գիտնականները ի պատիւ իր արած գիւտի, անուանեցին Դանիէլի գիսաստղը։*

Յիշեալ գիսաւորի արեւի շուրջը կատարած շրջանառութիւնը—տեւողութիւնը, ըստ նոյն աստղագէտի դիտութեան տեւում է տասն տարի։

Անցեալ անգամ (1907 *թ.*) *օգոստոսի վերջերին էր, որ գիսաւորը Թիֆլիսի հարաւ-արեւելեան հորիզոնում, հասարակ աչքով շատ պարզ նկատվում էր, իր գնդաձեւ մեծ գլխով և վիտխարի երկարաձիգ լայն պոչով, որը ձգուելով դէպի արեւմուտք, երեւում էր մեզ երեւացող, լրացած լուսնի տրամագծի մեծութեան չափից* 6—7 *անգամ աւելի երկարութեամբ։*

Եթէ յիշեալ գիտնականի դիտողութիւնները և հետազօտութիւնները ճշտօրէն են կատարած, հետեւապէս պէտք է հաստատապէս ենթադրել, որ երկրիս բնակիչներին սոյն գիսաւորը դարձեալ

...սութեան կը գայ առաջիկայ 1917 Թ․, որը հաւանական է առաջիկայ ամառուայ վերջերին տեղի ունենալ։

Ուստի այդ գիսաւորով հետաքրքրուողները եթէ ցանկանում են ...ան առանց հեռադիտակի տեսնել պէտք է ժամանակին, առաւօտը ...րշալոյսից առաջ ժամը 3—4-ին այդ գիսաստղը փնտռեն արեւելա...րաւային հորիզոնում, որը մի շաբաթուայ ընթացքում Ցուլ և ...նգգետին կենդանակերպ համաստեղութիւնների միջոցով անցնե...վ կը մտնի Կոյս համաստեղութիւնը և այդտեղից արեւի ճառա...ւթներում անհետանալով, այլ ևս մեզ չի երեւայ դարձեալ մինչև ...ամն տարի, այսինքն մինչև 1927 թուականի ամառը։

Այս երեւոյթով հետաքրքրուողներից խոնարհաբար կը խնդրէի ...տելուն պէս, անմիջապէս բարեհաճէին մեզ մի բացիկով տեղե...ցնելու։

Մ. Զմ...

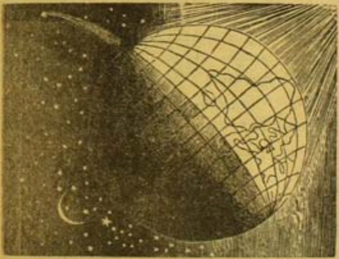

III. ՕԴԵՐԵՒՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՆՖԼՄԸՐԴՈՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ 1917 Թ. ՄԱՍԻՆ

Առաջիկայ տարւայ ընթացքում ե ղ ա ն ա կ ը կը լինի—Գարունն՝ թէև անձրևային, սակայն անարժելի։ Ամառն՝ հով, անձրևներ, վերջը երաշտ։ Աշնանը առաջուայ եղանակի հողմերը կը փչեն։ Իսկ ձմեռը սկզբումը բարեխառն, գետերի վարարում, վերջը քամոտ և խիստ ցուրտ, որից շատ գազաններ կը սատկեն։

Գ ա ղ ա ր ե ր ո ւ թ ե ա ն կողմից.—Դինու առատութիւն. տունկ կամ ծառ անկելը խիստ յաջողակ, դաշտերը լի ամեն տեսակ արմատեղէն բոյսերով, ծառերը պտղաբեր, պտուղները քաղցրահամ ու շուտ հասնող. սակայն շտապելու է, պտուղները շուտ քաղել ու հաւաքել, որ անձրևներից չփչանան։

Ա ռ ո ղ ջ ա պ ա հ ո ւ թ ե ա ն կողմից.—Երեխաների մէջ տկարութիւն. Խոշոր տեսակի անասունների կոտորած և շատ շների սատկել։

Կ ե ն ց ա ղ ա վ ա ր ո ւ թ ե ա ն կողմից.—Շատերը իրանց հայրենիքից տարագիր լինելով, հեռու երկիրներ կը չուեն ու կը գաղթեն. ճանապարհները ու նաւերը վտանգաւորներով լի կը լինեն. Շատ վէճեր ու վաճառականութեանը վնաս հասցնող դէպքեր տեղի կունենան։

Իսկ ք ա ղ ա ք ա կ ա ն ո ւ թ ե ա ն կողմից.—Շատ տեղ խռովութիւններ, տարաձայնութիւններ, սպանութիւններ ու զանազան տեսակ վնասներ առաջ կը գան։ Ասորիքում տրտմութիւն, Բաբելոն ժողովրդի մէջ շարժում։ Իսկ ինչպէս Յունաստանից, այնպէս էլ ուրիշ շատ տեղերից զօրքը ելնելով, շատ նահանգներ ու քաղաքներ աւեր կը տայ ու կը աւերէ։ Տեղի կունենան թագաւորների կեանքին սպառնացող դէպքեր ու արիւնահեղ պատերազմներ

IV. ԱՌԱԾՆԵՐ

(Արևելեան իմաստասէրներից)

—Մի թշնամիդ աւելի շատ է, քան հազար հոգի բարեկամներդ։

—Բարութիւնը, բարութիւնով նեղ տեղով էլ է անցնում, միայն չարութիւնն է շուրջն ամեն տեղ ապականում։

—Թշնամուցդ բաւական է միանգամ զգուշանաս, իսկ բարեկամներիդ հետ միշտ կապուած լինելով, պէտք է հազար անգամ զգուշանաս։

—Հին բարեկամդ հազիւ թէ կարողանայ քեզ թշնամի դառնալ, իսկ եթէ թշնամանայ էլ, այդ նրան չի սազիլ։

—Թէկուզ թարս նստիր, միայն մի ստախօսիր։

—Քան թէ անցնես անպիտան մարդու կարմնջից, աւելի լաւ է ջուրը տանի քեզ միանգամից։

—Առանց պատճառի, մարդու քեզ հետ մի թշնամացնի։

—Այսօրուայ ձուն, էգուցուայ հաւից լաւ համարիր։

—Լաւ է խելօք թշնամի, քան յիմար բարեկամ։

—Արիւնը արիւնով չեն լուանայ։

—Շունը շան միս չի ուտիլ։

—Թող կերածս ըլի գարի, թաք գլուխս ըլի հանգիստ ու բարի։

V. ԻՄԱՍՏՆԵՐ

—Նա է յետ մնում, ով չի յառաջադիմում։

—Մարդու ամենամեծ դժբաղդութիւնը, տեսողութիւնից զրկուելն է։

—Կեանքի մէջ ազնիւ մարդիկ, փափուկ բարձեր են, խորամանկ ու չարահոգի մարդկանց համար։

—Միայն այն խօսիր, ինչոր քեզ համար պարզ է, ապա թէ ոչ լռիր։

—Կեանքը—հիւանդութիւն է, որից մեզ թեթեւացնում է քունը, իսկ իսկական դեղը—մահը։

—Ամենահարուստ մարդը—խնայող է, ամենաաղքատը—ժլատ։

—Աշխարհը վերջ ունի, միայն ոխերիմ թշնամին է, որ վերջ չունի։

—Կինը՝ ինչպէս իր համոզմունքներըն է հեշտ կազմում, ճիշտ այնպէս էլ հեշտութեամբ փոխում։

—Կանանց համար ամենադժուարը իրանց սխալանքների խոստովանութիւնն է։

—Կինը երկու բանից սաստիկ խուսափում է, աղքատութիւնից և ծեր մարդկանց շրջանից։

—Մեծ մասամբ կանանցից անօգուտ է երեք բան պահանջել, արդարութիւն, զսպողութիւն և խելամտութիւն։

—Ոչ ոք չի կարող իմանալ, թէ չար կինը, դեռ ինչին կարող է եա ընդունակ լինել։

—Կանանց մօտ երբէք ձեր կեանքից դէպքեր չպատմէք գեղեցկուհիների մասին, համոզուած եղէք, որ տանու կտաք։

—Կինը հօ նրա համար չի վիճում, որ մի բանում ցանկանում է համոզել, այլ որ ցոյց տայ գիտէ վիճել։

—Նշանաւոր իմաստուններից մին ասել է, որ մարդիկ ամենաշատ զոհ տուել են և շարունակում են տալ, փոփոխամիտ ու յաճախ իրենց դաւաճանող կանանցը։

VI. ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ

Եղունգների լեզուն։

Հասարակութեանը յայտնի չէ, որ եղունգները, մարդու առողջութեան, ամենաճիշտ որոշողն են հանդիսանում, մանաւանդ թոքերի, սրտի, ջղերի և ողնաշարա-ուղեղային մասնաւորապէս ժառանգական հիւանդութեանց դէպքերում։ Երկար եղունգներ ունեցող մարդիկ սովորաբար ուրիշներից յաճախ են ենթարկվում թոքային—շնչառութեան գործարանների հիւանդութեանց, այնպէս որ, շատ երկար եղունգներ ունեցող մարդու առողջութիւնը մեծ մասամբ միշտ թոյլ է լինում։ Այն մարդու, որի երկար եղունգների վրայ սկզբից մինչև ծայրը նկատվում է գծեր (ребришки), նա հարբուխի և հազի ժամանակ շատ զգոյշ պէտք է լինի։ Շատ երկար եղունգների կապտագոյն լինելը, նշան է թոյլ կազմուածքի և անկանոն արիւնադարձութեան։ Շատ կարճ եղունգները հաստատում են սրտի թոյլ գործունէութիւնը, մանաւանդ, այս այն ժամանակ աւելի է ճշտվում, երբ սպիտակ եղունգի կիսակամարը հիմքից շատ փոքր է լինում, կամ երբ հազիւ նկատվում։ Եղունգների մէջ ընդ մէջ եղած խորը ակոսները—նշան է մօտիկ անցեալում այդ մարդուն հասած ջղային դրութեան սաստիկ խանգարման։

Շատ նեղ եղունգները ցոյց են տալիս ողնաշարի թուլութիւն։

Խիստ ծուռը և բարակ եղունգները, հետևանք են ողնաշարի ծռուած-կեռացած լինելուն և մարմնի շատ թոյլ կազմութեան։

Այն մարդուն, որի եղունգները շատ տափակ են և կարծես քանի մօտենում են ծայրին, ափերից հեռանում են—կարող է սպառնալ անդամալուծութիւն։

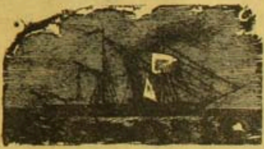

VII. ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Զկռտալու դէմ.—Մի փոքր մաս հասարակ կերակրի աղ ցանել լեզուին և թուքի հետ կուլ տալ—կլանել, կամ թէ մի փոքր ժամանակ շնչառութիւնը պահել։

—

Սրտի այրելու (կմշտելու, отжога) դէմ, որը ստամոքսում գտնուած թթուածնի աւելորդութիւնից է առաջանում, պէտք է ջրով ընդունել 20—30 կաթիլ օշինդրի խոտից պատրաստած թրմոց (настой полыны), կամ անանուխի կաթիլներ (мятныя капли)։

Կէս թէյ գդալ սոդան կամ մագնեզիան ևս լաւ է օգնում։

—

—Մեղուների կամ վնասակար թիթեռների խածնելու դէմ օգտակար է, վնասուած տեղը բարկ-թունդ քացախով կամ մաղդանոսի թարմ հիւթով օծել։

Սխտորի կամ սոխի բարակ կտրած կտորը կպցնելուց ևս ցաւը անցնում է։

—

Կատաղած շան նշանները.—Շունը իր տիրոջը չի ճանաչում, երբ կանչում են չի մօտենում, առանց պատճառի յարձակվում է պատի վրայ, կամ դիմացը գտնուած առարկային։ Երևում է վրան անսովոր անհանգստութիւն, ճնշուած ու տխուր է տեսքը և հաջոցը դմուռ ու խռպոտ։ Այս սկսում է, ոչ ուտել, ոչ հաջել, որովհետև արդէն վրան է հասնում կոկորդի անդամալուծութիւնը։ Սաստիկ ծարաւութիւն է զգում, որից ամբողջ ժամեր մինչև անգամ կաթնի ափսէն լակելով, միայն փրփուրն է բերանից թափում, չկարողանալով մի կաթիլ կլանել։

Կատաղածների շներին պէտք է անմիջապէս հեռացնել մարդկանցից կամ շղթայել, որովհետև աւելի լաւ է շանը մի քանի օր կապած պահելու, քան թէ սարսափելի տանջանքներով մարդը մեռնելու։

—

Ուշաթափուելու դէպքում, ամենից առաջ հիւանդին մաքուր օդ շնչելու համար, պէտք է այնպէս պառկացնել, որ ոտքերը գլխից բարձր դիրք ունենան։ Իսկ շնչապատ չլինելու համար, գուցէ հարբուխից կամ այլ պատճառից քիթը բռնուած է, և չլինի թէ, բերանը փակուելով չկարողանայ շնչել, կամ լեզուն վնասուել, անհրաժեշտ է բերանին ատամների արանքում գդալ դնել—պահել և շատ շատ նշադրի սպիրտ կամ բարկ-քացախ հոտոտել տալ։ Միևնոյն ժամանակ պէտք է փորին զգուշութեամբ ձեռքով վրահարել և արհեստական շնչառութիւն առաջացնել։

—

Կայծակը խփածին անմիջապէս հանդերձը զգուշութեամբ հանելու է, որպէս զի այրուած տեղերը չպոկուեն։ Այս հիւանդին մէջքի վրայ պառկացնելով, սառը ջուր սրսկելու է և ոտքի անդամները սառը ջրով թաց արած սաւանով հարելու։

Անհրաժեշտ է նաև շտապել արհեստական շնչառութիւն առաջացնել, և զօրիչ դեղեր գործածել։

—

Ամենախիստ սառնամանիքներին չցրտահարուելու համար, տանից դուրս ելնելիս, պէտք է երեսը և ձեռքերը հարել գլիցերինով կամ վազելինով։

VIII. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈԿԱՆ

Հացը տաք-տաք գործածելու վնասակարութիւնը.

Նոր թխած հացը, ինչ ալիւրից էլ որ պատրաստուած լինի, դա միևնոյն է, սակայն տաք-տաք ուտելու դէպքում, ատամները փչացնում է ու փափկացնում։ Սրան ապացոյց է, թէ ինչպէս հացի մէջ եփուած կամ թխուած սոխը փափկանում է և դառնում գեղձ (դրդրճան, хрящъ).

Առողջութիւնը չվտանգելու համար, պէտք է, մէկ օր առաջ թխուած հաց գործածել։

—

ԾԻԾԱՂ ԵՒ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

—

Վաղ ժամանակից մարդուն զբաղեցրել է այն հարցը, թէ ինչպէս պահպանի իր առողջութիւնը և երկարացնի իր կեանքը։

Այս մասին, ինչպէս յայտնի է, շատ միջոցներ ու շատ կանոններ են առաջարկուած, մինչև վերջին Մեչնիկովի մածունը։

Ամերիկացի յայտնի ֆիզիկոս դր. Լուիզ Գեստչինսոնը մօտ ժամանակներս մարդկանց ուշադրութիւնը հրաւիրեց երկարակեցութեան մի նոր ֆակտորի վրայ,—այն է՝ լաւ տրամադրութեան վրայ։

Նա ասում է.

«Քիթդ կախ մի՛ շրջիր, մի՛ մտածիր կեանքի անաջողութիւնների մասին, մի՛ թող տար, որ զայրոյթը և խանդը թունաւորեն քո հոգին, այլ ծիծաղիր, ուրախացիր, որոնիր խնդուն զուարճութիւններ,—և երկար կապրես դու հողի վրայ»։

Այս է նրա րեցէպտը կամ դեղատոմսը։

Իբրև գիտնական, դ.-ր Գեստչինսոնը բնական-գիտական բացատրութիւն է տալիս ծիծաղի բարերար ներգործութեանը մարդկային օրգանիզմի վրայ։

Երբ մենք մրսում կամ ծիծաղում ենք, այդ ժամանակ ուժեղանում է մեր արեան շրջանառութիւնը և թեթևանում սննդի մարսողութիւնը։

«Ամբողջ սրտից» ծիծաղը հովահրում է թոքերի բոլոր խորշերը, ցնցում է ուսերը, շփում է լեարդը, հարթում է կնճիռները, արիւնը քշում է ամբողջովին դէպի կաշին, մաքրում է աչքերը և ուժեղացնում է պոլօճիկների գործողութիւնը։ Կարճ ասած՝ ծիծաղը երիտասարդացնող մի վաննայ է, որից յետոյ հասակաւոր մարդը իրան զգում է երեխայ, թարմ և ջահէլ արարած։

Իսկ վատ տրամադրութիւնը, ընդհակառակը, ինչպէս խլուրդ փորում է մեր առողջութեան լաւագոյն հիմքերը։

Դ.-ր Գեստչինսոնի ասելով, մանրադիտակային հետազօտութեամբ կարելի է ապացուցել, որ վախը, չարութիւնը, վհատութիւնը և այլ նման բաները քայքայիչ ներգործութիւն են ունենում մարդու օրգանիզմի վրայ։ Կարելի է ապացուցել, որ երիկամունքների (պլօճիկների) փոքրիկ դեղձերը վախի կամ զայրոյթի ժամանակ բաժանում են երեք տեսակ զանազան հեղուկներ։ Դրանցից մէկը ուժեղացնում է սրտի գործողութիւնը և ամբողջ մարմինը պատրաստում է պայքարի կամ վազքի։ Միւսը լայնացնում է արիւնատար երակները, լցնելով արիւնով—որով և բացատրւում է դէմքի կարմրելը յուզմունքի ժամանակ և այլն։

Օրգանիզմի նորմալ դրութիւնը խանգարող այս խախտումները կրկնվելով կարող են լուրջ կերպով կարճել մարդու առողջութիւնը։

Դ.-ր Գեստչինսոնը նախազգուշացնում է միայն մի տեսակ ծիծաղից—չարախինդ ծիծաղից։ Այդ ծիծաղը հէնց պատճառ է լինում վերոյիշեալ թոյների բաժանման, ուստի և սաստիկ վնասակար է։

IX. ՏԱՆՏԻԿԻՆ

Դիմացկուն շրէշ։

Ընտանեկան գործածութեան մէջ շատ յաճախ հարկաւորվում է առհասարակ ալիւրի շրէշ կամ օսլայ։ Բայց երկուսն էլ շատ շուտ են փչանում։ Այսպիսի շրէշներին երկար ժամանակ պահելու համար, պէտք է մի փոքր անանուխի կամ ակիպիդարի բնահիւթ (էսէնցիայ) խառնել, որից թէև շրէշը պնդանում է, սակայն մի փոքր թրջելուց յետոյ անմիջապէս հալվում։ Եթէ մի փոքր քացախ էլ խառնուի, նոյնպէս առանց փչանալու երկար է պահվում։

—

Ծխից չխեղդուելու դէպքում պէտք է, բերանին ու քթին ջրով թըրջած մաքուր թաշկինակ, կամ մի որեւէ լաթի կտոր կապել։

Հաւկիթի թարմութիւնը իմանալ՞ու ամենահասարակ միջոց։ Պէտք է մի թէյի բաժակ ջրում 5 մսխալ (զոլոտնիկ) հասարակ աղ լուծել, որի մէջ ձգելով թարմ ձուն խորասուզվում է, իսկ փչացած ձուն, ինչպէս աւելի թեթև ջրի երեսին լողում։

—

Ժամանակից գունատուած (խունացած) ապակէ ամանները հեշտութեամբ մաքրվում են և իրանց սկզբնական գոյնն են ստանում, եթէ հասարակ նաւթով լաւ մաքրում են և մի քանի անգամ ջրով ողողում։

X. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Նորածին կենդանիներին կաթը համբելու միջին ժամանակամիջոցը՝

Որպէս զի նորածին կենդանիք լաւ կազդուրուեն, պէտք է թոյլատրել իրանց մօր ստինքից կաթը ծծելու հետեւեալ հաշուով՝

Խոզերին	7	շաբաթ
Այծերին	8	»
Կովի հորթերին . . .	10	»
Ձիերու քուռակն. . . .	15	»
Իշու	16	»
Գառներին	17	»

—

Կենդանիներից ընտիր սերունդ սերելու համար առհասարակ պէտք է ընտրել.

Գառան	2-ից 6	տարեկանը
Ոչխարի. . . .	2-ից 8	»

Խոզինը .	9 ամսից	մինչև	7	տարեկ.
Վարազի .	1 տարեկ.	մինչ.	4	»
Կովինը . .	18 ամսից	»	10	»
Եզան (բուղի)	2 տարեկ.	»	7	»
Մատակ ձիու	4 »	»	12	»
Ձիու . .	4 »	»	15	»

—

Գիւղատնտեսական չափերը՝

Մի դոյլ ջուրը քաշում է	30	գրվ.
» » կաթը »	31	»
Գարու ռուսական չետվերիկը	38	»
Ցորենի » »	1 փութ 8	»
Սիսեռի » »	1 » 10	»
Հարիւր հատ այրած աղիւսը	20	փութ

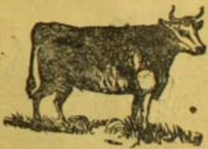

XI. ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Կենդանիների յղութեան և թուխս նստելու տևողութիւնը։

Դեղձանիկը	14 օր
Հաւը	21 »
Հնդկահաւը	26 »
Սագը	29 »
Բադը	30 »
Մուկը	30 »
Ճագարը	30 »
Առնէտը	31 »
Թութակը	40 »
Կարապը	42 »
Կատուն	54 »
Կատուան	55 »
Աղուէսը	62 »
Շունը	63 »
Գայլաշունը	64 »
Կատուառիւծը	73 »
Առիւծը	100 »
Խոզը	120 »
Կուղբը	4 ամիս
Այծը	5 »
Ոչխարը	5 »
Կովը	5 »
Արջը	6 »
Կապ'կը	7 »
Ռնգեղջիւրը	9 »
Ձին	11 »
Էշը	12 »
Գոմէշը	12 »
Ուղտը	12 »
Ընձուղտը (ժիրաֆ)	14 »
Փիղը ծնում է	21 ամսից

Պատահում են յղութեան անբնական տևողութեան դէպքեր, օրինակ

Ձիունը 339 օրից մինչև 419-ն

Ցաւարի 321 — — 411

Ոչխարների ու այծերի 145—168

Խոզերինը 102

XII. ԽԱՌՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հետաքրքիր հայր.

Սիբիրի Գեռչանսկ անունով գիւղում բնակւում է Լազար Աֆանասևիչ Գակլանովը, որի տարիքը 115 անց է և պսակուած է երկրորդ ամուսնութեամբ։ Այդ երկու ամուսնութիւնից նրանից սերուել է քառասուն և չորս երեխայ։

—

Ոսկու գլխաւոր շուկան.

Ամերիկեան Միացեալ Նահանգներրը մի տարուայ ընթացքում 1915 թ. յուլիսի 1-ից մինչև յունիսի 30-ը 1916 թ. արտահանութիւնը հասել է 4345 միլիօն դոլարի, որ հաւասար է 8½ միլիարդ ռուբլու, ըստ վերջին օրերի կուրսի 13½ միլիարդի։ Այսպիսով ոսկու գլխաւոր շուկան ներկայումս փոխադրուել է Եւրոպայից Ամերիկայ, որովհետև Միացեալ Նահանգների առևտուրը գերազանցել է Անգլիայի առևտրին ամբողջ 40%, իսկ Գերմանիայինը 65%։

—

Թիֆլիսի անկարգութիւնների հետևանքը.

1916 թ. յունիսի 5—6-ին տեղի ունեցած անկարգութիւններից (погромы) մի շարք առևտրական տների և խանութների կրած վնասները։ Այսպէս, մանուֆակտուրային առևտրականոցներից վնասուել են.—եղբ. Միլեաների առևտ. տունը 500,000 ռուբլու, Դորոժնովի առևտրատունը 80,000 ր., Օհանեան և ընկ. (Միքայէլ. պրոս.) մօտ 100,000 ր., եղբ. Գրիգորեանցների (Միք. փող.) 15,000 ր., Կիրակոսեան և Օհանեանի (Միք. փ.) 50,000 ր., Կոզորեզովի առևտ. տունը (Կիրօչնայա փ.) 50,000 ր., Ղլթճեան (Ձերքեզ. փ.) 25,000 ր., Օհանեան (Ձերքեզ. փ.) նոյնպէս 25,000 ր. և այլն։ Հագուստեղէնի խանութներից վնասուել են եղբ. Սափարեան և Տէր-Սահակեաններ (Գոլովինսկի պր.) 20,000 ր., Ա. Յարութիւնեան (Վօրոնցովի մօտ) 10,000 ր., Թառայեան (նոյն տեղում) 10,000 ռուբլի։ Կօշկեղէնի խանութներից վնասուել են. «Ելեգանտը» (Միքայէլեան փ.) 50,000 ր., Յ. Կ. Օհանեան (Վօրոնցովի մօտ) 10,000 ր., Դիանեան (Միքայէլեան փ.) 25,000 ր., Գասպարեան (Վերայի վերևը) 50,000 ր., Մուխրանեան փողոցի վրա գտնվող կօշկեղէնի երեք խանութներ՝ Մալինեանինը, Տէր-Օհանեանինը և Օֆիցէրսկինը՝ վնասուել են 15,000 ռուբլու, Եւանգուլեանի երկաթեղէնի խանութը (Վանքի և Մուխրանեան փողոցների անկիւն) 25,000 ր.։ Գալանտերէյնի ապրանքի խանութներից՝ Ժամհարեանինը (Միքայէլեան փ.) վնասուել է 50,000 ր., Մակարեանինը և Ճահրուզաղեանի 50,000 ր. և Ս. Արովեանի բակալէյնի խանութը (Միքայէլեան փ.) 50,000 ր.։ Միայն այս վաճառականների կրած վնասների մօտաւոր հաշիւը անցնում է 1,200,000 ռուբլուց։ Հաշուած չեն վնասները 26 առևտրականների (պաշտօն. հաղորդ. համաձայն), որոնք պատկանում են պակաս վնասուածների թւին։

XIII. ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

118 կին առնողը

Բրազիլիական կառավարութիւնը Իտալանանին յանձնեց մի ոմն Պալլմերոն անունով իտալացու, որը մեղադրվում էր հարիւրից աւելի կին առնելու մէջ։ Ներկայումս իտալական Նէապոլ քաղաքի արքայական դատախազի ձեռքին գտնւում է Պալլմերոնի ապօրինի պսակման 118 *գործերի քննութիւնը, որի ցուցակը հաւանական է որ դեռ դրանով էլ չվերջանայ։*

Պալլմերոնը առաջին անգամ դեռ եւ իր կնոջ կենդանութեան ժամանակ 1874 *թ., այսինքն սրանից* 42 *տարի առաջ պսակվում է ապօրինի ամուսնութեամբ։ Իսկ վերջերս, թէեւ նա արդէն* 68 *տարեկան էր, բայց եւ այնպէս շատ հեշտութեամբ կարողանում էր խաբել կանանց, թէ խախտում նրանց կուսութիւնը եւ թէ տանում հարուստ օժիտ։ Նա ինչպէս ինքն եւ խոստովանում է, ամեն մի այդպիսի դէպքի համար միայն երեք շաբաթ ժամանակ է գործադրել։*

Սրանից տաս տարի առաջ պատահած դէպքերը, Պալլմերոնը աւելի մանրամասնօրէն եւ առանձին հաճութեամբ ճիշտ է պատմում, որովհետեւ հաստատապէս համոզուած է, որ ըստ օրինի տաս տարի անցնելուց յետոյ ազատ է ամէն պատասխանատուութիւնից։

Պալլմերոնը ի միջի այլոց հաստատում է, որ ամենադժուարութեամբ համաձայնող ու ամենախոհեմ կանայք անգամ, ամուսնական առաջարկութիւններից այնպէս են գլուխները կորցնում, որ իրանց կողմից եւ անմիջապէս, առաջադրում են բոլորին էլ փորձել։ Բացի այդ Պալլմերոնը ասում է, «թէ ձեր սիրոյ առարկան ձեզ չի ցանկանում, կամ տատանվում է, ցոյց տուէք պսակի երեւոյթը (миражъ брака) *եւ հաստատապէս համոզուած եղէք, որ հարիւրից իննսուն դէպքերում, նա ձեր գիրկը կը ընկնի։*

Պալլմերոնը պսակվում էր միայն այն կանանց վրայ, որոնք օժիտ ունէին, թէկուզ այդ հենց պակաս չափով լինէր։ Այսպիսի հանգամանքներում նա այնքան էլ պահանջկոտ չէր, որովհետեւ հա-

տատապէս գիտէր, որ երկուսով իրանց կեանքը հազիւ 2—3 ամիս տևէր։

Մի անգամ էր միայն որ 600,000 ֆրանկ օժիտ ստանալով վեց օրից յետոյ կնոջից փախաւ։ Իսկ ընդհակառակը հետևեալ կնոջ հետ, սիրահարուած, ամուսնանալով 8,000 ֆր. օժիտ վերցրեց և կնոջ հետ համարեալ մի ամբողջ տարի ապրեց, սպասելով իր երեխայի ծնուելուն։

Ընդհանուր հաշուով Պալմերոնը այդքան ամուսնութիւններից մի քանի միլլիոններ է ստացել, սակայն ձերբակալման միջոցին, նա միմիայն 2000 ֆրանկ ունէր, բայց շատ շքեղ ու հարուստ հանդերձների պահարան (гардеробъ)։

XIV. ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

† ԴԷՈՐԳ ՉՄՇԿԱԱՆ

Անցեալ 1915 թ. դեկտեմբերի 29-ին Պետրոգրադում վախճանուեց հայ—թատրոնի վետերան Գ. Զմշկեանը։

Վաթսունական թւականներից էր, որ Գէորգը թողնելով արքունական ծառայութիւնը, իրան նուիրեց հայ-թատրոնին՝ իբրև սիրահար մշտական դերասան։

Թողնելով նրա կենսագրութիւնը մեզանից աւելի ձեռնհաս անձանց գրելու, և դետեղելով միմիայն նրա պատկերը, անհրաժեշտ ենք համարում այսքանը գոնէ ասել, որ հայ-թատրոնը իր գոյութեան սկզբից, եթէ ունեցել է մի ամենամօտ բարեկամ, դա եղել է Գէորգը, որովհետև ոչ մի թատրոնի գործիչ կամ դերասան, այն ջանքը և այն եռանդուն գործունէութիւնը չի ցոյց տուել, ինչպէս հանգուցեալը։

Իբրև դերասան Սունդուկեանի գրած պիեսաների դերերի մէջ օրինակելի էր, նամանաւանդ անմահ Պէպօի մէջ, որի հենց տիպը հեղինակելուն՝ ստեղծող—մասնակիցն էր։

Բացի իւր գրած պիեսաներից ունի և թարգմանութիւններ ռուսերէն և ֆրանսերէն պիեսաներից։ Իսկ գրականութեան մէջ նրա փոքրիկ վեպիկները և թատրոնական յիշողութիւնները շատ սիրով ու հետաքրքրութեամբ կարդացվում էին հասարակութեան կողմից, որոնք լոյս էին տեսնում հայոց թերթէրում։

Հանգիստ հայ-թատրոնի պապի շիրմին և յաւիտենական յիշատակ գրչի աշխատաւորին։

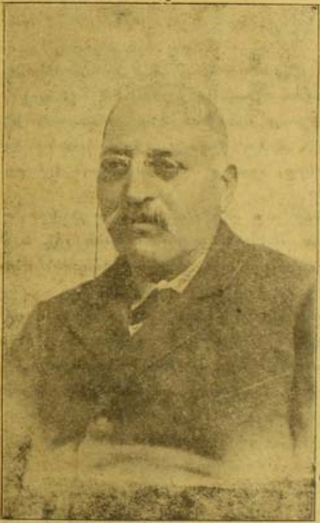

† Գէորգ Չմշկեան

XV. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏԻՃԷՆՑԻ ՑԱՐԷԹԸ

(Տաճկական դաղանութիւնների մասին)

Կուրղինենց Գրիգորի որդի Ցարէթը 13 տարեկան տղայ է, որ փետրվարի մէջ Երզրումի առնելուց յետոյ՝ դուրս էր եկել քաղաքից, հասել Ալէքսանդրոպոլ, ուր նրան սպասում էր տարի ու կէս առաջ օսմանեան բանակից փախած եղբայրը։ Թէև փոքրահասակ է Ցարէթը, բայց տանջանքներն ու սրածութիւնները հասունացրել են նրան, և նա վշտահար հասակաւորի նման պատմեց այն սոսկալի աղէտները, որոնք տեղի ունեցան Օվալում սրանից չուրջ մի տարի առաջ։

Համբարձման օրը մեր թուրք դրացիները,—սկսեց պատմել Ցարէթը,—ժանդարմների հետ մտան Պատիճէն և մունետիկով յայտարարեցին, թէ բոլոր հայերը պիտի գաղթեն Մամախաթուն, այնտեղից էլ Երզնկա։ Անմիջապէս մեր գիւղից երկու նախիր մալ (200 կով) հաւաքեցին և մէկ սիւրի էլ ոչխար, որ տանեն ասկերին պաշար։ Կովն ու ոչխարը հաւաքելիս սուգն ու չիւանն ընկաւ գիւղը, բայց ժանդարմները չը թողին չորորալու, մորակն ու մահակը առաջ բերին, ծաղկեցին ու ճպտեցին թշուառ ժողովրդին՝ 2—3 ժամվայ ընթացքում կողոպտեցին ողջ գիւղը, սայլերը լծեցին, հարս, աղջիկ, տղայ վրաները բարձին, քշեցին Երզինճայի կողմը, որ տանեն Մամախաթուն։

Տղամարդիկը բաժանեցին կիներից, թևերը ետևները կապեցին, քշեցին Երզինճայի կամուրջի վրա, կոտորեցին, ջարդեցին, թափեցին Սև-ջուրը, որն անմիջապէս կարմիր արիւնով ներկվեց, ու ու վառ գոյնով շարունակեց իր վարար հոսանքը։ Այնպէս անխնայ էին ջարդում, որ չէին խնայում ոչ ծերին, ոչ երիտասարդին, ոչ էլ պատանուն։

—Գնդակը ափսոս է,—գոռում էր հարիւրապետը,—դաշոյնով, դամալով զարկէք։

Իրանց ծնողների, ամուսինների, եղբայրների սիրուն շատ սիրուն աղջիկներ, հարսներ իրանց գցեցին գետը, խեղդվեցին, որպէս զի ազատուեն հոգեկան տանջանքներից։

Գիւղի տէրտէրին՝ տէր-Յովհաննէսին, որն առաջնորդում էր հարս-աղջիկներին ու երեխաներին ձիպիճայում, մի դաշոյնի հարուածով գլուխը զարկին, գլորեցին։ Տղամարդ ողջ չը թողին ձիպիճա, իսկ կանանց անցրին գիւղի մօտից և քշեցին սայլերը դէպի Իլիջա։ Այդ օրը տեղահան արին մեզ հետ Դիմնիկի, Գոմքի, Ըղտաձորի և ձիպիճայի բոլոր հայ ժողովրդին, կոտորեցին ու քշեցին։ Ձիպիճայից մինչև Մամախաթուն երեք օրվան մէջ հասաւ հարս-աղջկայ և երեխաների սայլերի կարաւանը, որտեղ մեզ ոչխարի նման տարան լցրին եկեղեցի։ Մամախաթուն թիւրքերը վրա տուին և սկսեցին հարս-աղջիկ ու երեխայ փախցնելը։ Մի 80 տարեկան ալեւոր թիւրք երկու աղջիկ տարաւ։ Մեզ տանող զափթիաները (ոստիկան) ամէն օր ստիպում էին թշուառ կանանց, որ նրանց փող, ոսկի տան, որ իրանց չը սպանեն։ Ամէն իրիկուն թշուառ կանայք ինչ-որ հոգեպահուստ փող, զարդ, կրծքի ոսկի, մատանի, ինչ ունէին՝ բոլորն էլ տալիս էին զափթիէներին։ Ամէն իրիկուն 3—4 աղջիկ բաց տանում էին այդ գազաններն և կիսամեռ էին թողնում

Ժամի մէջ մեզ երկու օր քաղցած թողին, որպէս զի ինչ որ պահած ունենք, դուրս հանենք մեր ջահէլներն ու տան ժանդարմներին։ Ապա քշեցին տարան Երզնկա։ Երզրումի Տաճարին փողոցն ապրող հաջի-Միհրանը և հաջի-Պետրոսը չը կարողացան տանել այդ զարհուրելի տեսարանները, ընկան Մամախաթունի կամրջից գետը և խեղդվեցին։ Ես մի կերպ քարշ էի գալիս այդ սայլերի կարաւանի հետ և գլուխս փրկելու համար անվերջ ու ամէն րոպէ կրկնում էի «Լա իլահա իլ Ալլահ», որը մեծ հրճուանք էր պատճառում շըրջապատող թիւրքերին։ Ես չէի ուզում գնալ Երզնկա, ուստի գիշերը փախայ կարաւանից և գնացի դէպի Երզրում։ Գիշեր ու ցերեկ ման գալով, անվերջ թիւրքերէն խօսելով ու «սալաւաթ» բերելով մտայ Երզրում։

Արդէն ճանապարհին ծրագրել էի. գնացի մտայ մեր հին ծանօթ բախկալ (նպարավաճառ) Արիֆ աղայի տունը, որն այդ ժամանակ չաթարաշի (կամաւոր խմբի հազարապետն էր և Երզրումի մէջ մեծ հռչակ ունէր։ Արիֆ աղան ամուսնացած էր Մալեմէջի աղջկայ հետ, որն անչափ հարուստ էր և իրանից 20 տարով մեծ էր և զաւակ էլ չունէին։ Մտայ Արիֆ աղայի տունը, ընկայ ոտները և խնդրեցի, թէ ստրուկս գնիր։

Մարդ ու կին խնդիրս ընդունեցին և ինձ տարան ղազիի մօտ որը կարևոր հրամանը տուեց ինձ փրկելու և Թիւրքացնելու։ Ա[յ] օրերը երկու Էրզրումցի Թիւրքերի կախեցին՝ հայերին իրանց տնե րի մէջ պահելու համար, այս պատճառով ով որ հայ տղայ Թիւր քացնէր, մահից ազատէր, անպատճառ ղազիին պիտի յայտնէր։ Ա րիֆ աղայի տունը Գիւլահմէդի Թաղում, Դէրվիշ-աղա փողոցի վր էր, որտեղ ես էլ նրանց գոմի սեամքումն էի պառկում։

Ամբողջ եօթն ամիս Արիֆ-աղայի կովերի, ձիերի կերն ջուրը ես էի տալիս, ամեն օր մօլլի մօտ էի գնում աղօթքներ ս[ո]վորելու, նամազ կատարելու և պատրաստվում էի Թլպատվելու։ Ն[ո] Էրզրում մտնելուց յետոյ, 8—10 օր չանցած, Թիւրքերը կախեցի[ն] մեր սրբազանին, ասելով թէ՝ ինչու Վանում հայերն ապստամբե ցին և ռուսի առաջն ընկան, բերդն առան։ Այս հայերին քաղա քից քշեցին։ Հայերն երթալուց առաջ իրանց բոլոր ապրանքը տա ման ժամը լցրին։

Հայերին քաղաքից քշելուց յետոյ, կեանքը մեռաւ Էրզրու մէջ։ Թիւրքերն անդամ խօսում էին, թէ ինչու հայերին քշեցին աւերակ դարձրին քաղաքը։ Արիֆ-աղան չարունակ գնում էր շր ջակայ քաղաքները, չեթաներին քննում, ոգևորում և 2—3 օր վերադառնում էր։ Ինձ այնքան համակրեց, որ ուզում էր Թլպա տելուց յետոյ որդեգրել։ Բայց նա իր ցանկութեան չը հասաւ։ Հա սան-Կալէի անկումը սարսափ սփռեց ողջ քաղաքում, իսկ Կարս գէօբէկից և Թաւթից եկած ռումբերը ցրվեցին Էրզրումի Թիւրք րին։ Երկու օրվան մէջ ոչ միայն ժողովուրդը, չէթաները, ասկեար այլ նոյն իսկ փաշաներն ու վալին թողին քաղաքը ու փախան։

Բաւական չէր հայերին կոտորեցին ու ցրվեցին, երբ Դէվ Բօյնուի մէջ պարտվեցին, առաջնորդարանը, Նազուկի-չարսուն Տաճարին փողոցն էլ վառին, որ հայի ամբողջ գոյքը ոչնչացնե Ինձ թողել ու փախել էին ռուսները Էրզրում մտնելուց առաջ. երբ առաւօտեան տնից դուրս եկայ, տեսայ կօզակներին, որոնք խանութի մէջ նստած կաղին-չամիչ էին ուտում. . . . . . Նրանց մօտեցայ և խնդրեցի, որ ինձ ազատեն։ Հայ լինելս նրան ուրախացրեց, անմիջապէս որոշեցին այն օրն իսկ աբօղի հետ ո ղարկել Սարըկամիշ։

Առաքել

XVI. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻՍ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱԶԳԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՎ

	Անունները	Տիրապետող կրօնը	Պետութեան գլուխը	Տարածութիւնը ք. քիլ.	Բնակչաց թիւը	Մայրաքաղաքները
1	Արաբստան	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,002,000	Սիվան
2	Արգենտին. Հան.	Քրիստոնէակ.	Ֆիգուէրա-Ալկոր.	2,835,969	6,003,000	Բուր-Այէրոս
3	Անամ	Անգլ. եկեղ.	Դուի-տան	230,000	7,004,000	Գուէյի
4	Անգլիա	» »	Գէորգ V թագ.	314.628	47,000,000	Լոնդոն
	» գաղթակ.	» »	» »	24,964,096	420,000,000	» »
5	Աւստրո-Հունգ.	Կաթոլիկ	Կարլ I	676,667	52,000,000	Վիեննա
6	Աւղանստան	Մահմեդական	Խաբիբուլլա-խան	558,660	5,201,000	Քաբուլ
7	Բելուճստան	Մահմեդական	Միր-Խոդադադ	315,015	1,500,800	Գելատ
8	Բելգիա	Կաթոլիկ	Ալբերտ I. թագ.	29,457	7,500,000	Բրիւսէլ
9	Բուլղարիա	Օրթոդոքս	Ֆերդինանդ իշխ.	119,873	5,301,090	Սոֆիա
10	Բրազիլիա	Կաթոլիկ	Նախ. Հոմմէս	8,537,213	22,000,000	Րիօ-ժանիէրօ
11	Բուխարա	Մահմեդական	Սէիդ-Արդուլ Էմ.	239,000	1,700,000	Բուխարա
12	Գերմանիա	Աւետարանա.	Վիլհելմ II.	540,418	78 գաղ. միլ.	Բերլին
13	Հաբեշստան	Հայադաւան	Լիջ Ժասիու	1,120,280	9 մ.	Գոնդար
14	Հոլանդիա և գաղ.	Բողոքական	Վիլհելմինա.	2,076,291	6 մ. գաղ. 40մ	Հաագա
15	Յունաստան	Օրթոդոքս	Կոնստանդին թ.	88,688	$4^1/_2$ մ.	Աթէնք
16	Դանիա	Լիւտերական	Քրիստիան X.	232,302	3,500,000	Կոպէնհագէն
17	Եգիպտոս	Մահմեդական	Հուսէյին Ք. էմալ	2,000,000	20,833,000	Կայիրէ

18	Իսպանիա և գաղ.	Կաթոլիկ	Ալֆոնս III թագ.	1.233,817	21 մլ.	Մադրիդ
19	Իտալիա	Կաթոլիկ	Վիկտոր-Էմմ. II.	886,588	36 „	Հռոմ
20	Չինաստան	Կռապաշտ	Իուանշիկայի ն.	11,574,356	400 „	Պեկին
21	Կոլումբիա	Կաթոլիկ	Գոնզալէս նախ.	1,118,100	4 „	Բոգոտա
22	Կոնգո	„	Բելգ. (թագ.)	2,735,158	22 „	Բոմա
23	Ռուսաստան	Օրթոդոքս	Նիկոլայ II կայսր	20,666,445	165 „	Ս.Պետերբուրգ
24	Կորէյիա	Կաթոլիկ	Եապոն. պրոտեկ	218,192	14 „	Սէուլ-(Կեօնգ)
25	Մեկսիկա	Կաթոլիկ	Նախ. Կարգախալ	1,946,292	15 „	Մեկսիկա
26	Մարոկկո	Մահմեդական	Սուլթ. Իուսէֆ Մ.	816,000	8 „	Ֆէզ
27	Պարսկաստան	Մահմեդական	Շ. Ահմէդ-Միրզա	1,648,125	9 „	Թեհրան
28	Պերու	Կաթոլիկ	Նախ. Բենավիդ.	1,049,970	5 „	Լիմա
29	Պորտուգալիա	Կաթոլիկ	Նախ. Արիագա	284,143	15 „	Լիսաբոն
30	Ռումինիա	Օրթոդոքս	Ֆերդինանդ I.	131,947	7 „	Բուքրէշ
31	Սերբիա	Օրթոդոքս	Պետրոս I. թագ.	68,586	4 „	Բելգրադ
32	Սիամ	Բուդդայական	Մահա Վաջրավ.	633,000	10 „	Բանկոկ
33	Միացեալ-Նահ.	Քրիստոնեայ	Նախ Վիլսոն	10,807,287	99,870 „	Վաշինգտոն
34	Տաճկաստան	Մահմեդական	Մահմէդ V.	2,188,224	29 „	Կ. Պոլիս
35	Ֆրանսիա և գաղ.	Կաթոլիկ	Նախ. Պուանկարէ	3,996,038	90 „	Պարիզ
36	Չերնագորիա	Օրթոդոքս	Իշ. Նիկոլայ	9080	1/4 „	Ցեթինէ
37	Չիլի	Կաթոլիկ	Նախ. Լուկօ	753,216	4 1/2 „	Սան Թագօ
38	Շվէյցարիա	Բողոքական	Նախ. Մոտտա	41,346	4 „	Բեռն
39	Շվէցիա	Լիւտերական	Գուստաւ V.	448,000	7	Շտոգհոլմ
40	Նորվեգիա	„	Գակոն VII	323,000	4 „	Խրիստինիա
41	Էկվատոր	Կաթոլիկ	Նախ. Պլազա	650,937	1 1/2 „	Կվիտո
42	Եապոնիա	Սինդոյի օրէն	Իօսի-Իիտօ կայ.	453,396	70 „	Տոկիօ

XVII. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի
եւ պատմութեան։

Քրիստոսի ծննդից առաջ։

12000 Աշխարհի ստեղծագործութիւն—ըստ եբրայեցւոց (թէև գիտնականները միլիոնաւոր տարիներ են հաշւում)։
5509—Ըստ Աստուածաշնչի։
5490—Ըստ Հրէից։
3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում։
3246 Ջրհեղեղ։
2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը։
2347 Հայոց տէրութիւնն սկսւում է։
» Պարոյրը՝ հայոց առաջին թագաւոր։
» Չինացւոց տառերի գիւտը։
2640 Նինուէի հիմնումը։
2300 Եգիպտոսի թագաւորութ. սկիզբը։
2000 Մետաքսի գործածութիւնը։
1700 Եգիպտացւոց մեհենական գրերը։
1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը։
1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է։
1600 Ապակու գիւտը։
1500 Աթենքի հիմնարկութիւնը։
1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը։
1150 Տպագրութիւնը չինաց մէջ։
1056 Դաւիթը թագաւորում է։
1017 Սողոմոնը թագաւորում է։
1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը։
1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը։
982 Սողոմոնի մահը։
801 Արծաթ փողի գործածութիւնը։
802 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը։
754 Հռոմուլոսը հիմնում է Հռոմը։
721 Իսրայելացւոց թագաւ. անկումը
585 Երուսաղէմի աւերումը Նաբուգոդ.
560 Կիւրոսը հիմն. է Պարսից տէրութ.
558 Կոնֆուկիոսը ծնւում է։
552 Բուդդայականութեան սկիզբը Հնդկաստանում։
523 Աստուածաշունչը թարգմանւում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով։
469 Սոկրատէսը ծնւում է։
384 Արիստոտէլը ծնւում է։
356 Աղէքս. Մակեդոնացու ծնունդը։
325 Աղէքս. Մակեդոնացու Հայաստանի վրայով արշաւելը Հնդկաստան։
315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը։
300 Մագաղաթի թուղթը հնարում են։
» Հռոմ. հնարում են աղիւսի շինելը։
190 Չինացւոց բամբակից թուղթ շինել։
149 Արշակունեաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակից։
10 Հռոմ. հնարում են սապոն եփելը։
76 Կիկերոնի ժամանակ Տիրոնը հնարում է շուտ գրելու ձևը։
70 Վեզուվ հրաբուխի ժայթք. Հերքուլ. և Պոմպէյի քաղ. աւերումը։

—

Քրիստոսից յետոյ։

Յիսուս Քրիստոսը ծնւում է։
2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը։
34 Յիսուս Քրիստոսը խաչւում է։
» Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.
41 Առաք. գրում են Աւետարանը։

41 Հռոմում, Ներոնի թագ. ժամանակ շինւում է ապակու (ամանեղէնի) առաջին գործարանը։
70 Տիտոսն աւերում է Երուսաղէմը։
97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում է Եփեսոսում իւր Աւետարանը։
135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ.
210 Հռոմում առաջին անգամ լուսամուտների մէջ ապակի է դնւում։
253 Խոսրով թագաւորը հիմնում է Դավրէժ քաղաքը (Թաւրիզ)։
257 Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ծնունդը։
300 Մեղրամոմից ճրագ են շինում։
303 Սուրբ Էջմիածնի հիմնելը։
304 Պարսիկները ձեռնարկում են Թիֆլիսի Նարիկալա բերդի շինութ.
306 Մեծն Կոստանդիանոսը թագաւոր.
321 Մարտի 7-ից Կիւրակէին տօնելն սկսւում է։
325 Առաջին տիեզերական Սբ. ժողով Նիկիայում, Կոստանդիանոսի օրով։
» Արիստակէս Հայրապ. Նիկիոյ Ս. Ժող. բերում է «Հաւատոյ Հանգանակը»։
» Ս. Գրիգորիս Աղուանից կաթող.
328 Կ. Պոլսի հիմնարկութիւնը։
381 Կ. Պոլսի տիեզերական Ս. ժողովը
400 Եւրոպայի եկեղեցեաց մէջ զանգակի գործածութիւնն սկսւում է։
406 Մեսրոպը գտնում է հայոց գիրը.
431 Եփեսոս. երրորդ տիեզ. Սբ. ժող.
446 Վրացիք սկսում են գործած. մեր Ս. Մեսրոպի հնարած այբուբենը (խուցուրի).
451 Քաղկեդոնի ժողովը։
451 Վարդանանց պատերազ. (յունիս)։
452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Էջմիածնից Դուին։
458 Վարդանի դուստր Շուշանիկը նահ. և թաղւ. է Թիֆ. (Մծխեթի բերդ.)։
476 Հռոմայեց. կայսրութ. անկումը։
496 Ֆրանկներն ընդուն. են քրիստոն.
539 Եղեսիայում յայտնւ. է Քրիստոսի Աբգարին ուղարկած դաստառակը
550 Ճերմակ ոլոռն ու մետաքսն առաջին անգամ Եւրոպայ է բերւում։
551 Մովսէս կաթ. հրամանով Աթ. Տարօնացին յօրինում է եկեղ. տոմարը։
570 Մահմեդը ծնւում է։
597 Վրացիք հայերից բաժանւում են։
636 Եւրոպայում եղեգէ գրչի տեղ փետրէ գրիչ են սկսում գործածել։
637 Արաբացիք տիրում են Երուսաղ.
650 Լատինացւոց եկեղեցեաց մէջ երգեհոն գործածելն սկսւում է։
653 Կարգւում է Վարագ. Ս. Խաչի տօնը
706 Արաբ. Կաշմ ոստիկ. Նախիջևանի եկ. 800 հայ իշխան. կրակ. նահ. է։
711 Իսպանիան գրաւ. է Արաբներից։
807 Չինացւոց պէս Եւրոպայի մէջ էլ թղթի գործածութիւնն սկսւում է։
850 Արաբացիք շաքար են շինում։
855 Սլաւոնական այբուբենի գիւտը։
862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը։
870 Յունաց և կաթոլիկաց եկեղեցիները բաժանւում են միմեանցից։
924 Բագրատունեաց թագ. սկիզբը։
961 Անին դառնում է Բագր. մայրաք.
968 Խոսրովանոյշը հիմնում է Սանահնայ և Հաղպատայ վանքերը։
988 Ռուսները Ս. Վլադ. առաջնորդ. ընդունում են յոյներից քրիստոն.
993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վաղարշապատից Անի է փոխադրւում։
» Բագրատունեաց թագ. վերջանալը
1010 Բագրատ թագ. Վրաստ. և Իմերեթ. եկեղեցիներ է հիմնում (Մցխեթ.)։
1011 Թարգմանւում է վրաց լեզուով առաջին աւետարանը։
1022 Կուիդօ Եւրոպացի երաժիշտը նոտան հնարում է։
1072 Երուսաղ. տիրում են սելջուկները։
1080 Ռուբինեանք նորոգում են Հայոց թագաւորութիւնը Կիլիկիայում։

1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը։
1147 Կաթողիկոսական Աթոռը տեղափոխւում է Անուշ Հռոմկլայ—Կիլիկ
1171 Եւրոպայի Վենետ. քաղաքի մէջ բացւում է առաջին դրամատունը։
1173 Ս. Ներսէս Շնորհալու մահը։
1212 Թամար Թագուհու մահը։
1222 Նիժնի-Նովգորոդի հիմնելը։
1224 Չինգիս-խանի յարձակմունքները և ռուսն. իշխն. հպատակեցնելը։
1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը։
1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. Ֆրանսիայ։
1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը։
1294 Կաթող. Աթոռը փոխադրւ. է Սիս։
1299 Ֆլորենց. սկսում են ակնոցն. շին.
1301 Կողմնացոյցի գիւտը։
1308 Շվեյցարիակ. հասարակապետ. հիմն.
1311 Երուսաղէմում սկսւում է հայ-ազգի պատրիարքութիւնը։
1323 Անի քաղաքի կործանումը։
1330 Գուտենբերգը, Ֆաուստը և Շեֆերը հնարում են տպագրութիւնը։
1338 Վառօդը գտնում են։
1365 Սաեզը հնարում են։
1380 Թնդանօթի գիւտը։
1384 Լենկթ. արշաւանքն. Սիւնիքում։
1393 Հայոց թագաւորութ. վերջանալը։
1415 Հուսին այրում են։
1428 Հրաձակ զէնքի գործածութիւնը Ռուսաստանում։
1440 Հռոմի Ս. Պետրոս եկեղ. հիմնարկ.
1441 Կաթողիկոսական Աթոռը վերջնականապէս փոխ. է Ս. Էջմիածին։
1450 Եւրոպայի մէջ առաջ. գրքի տպագ.
1453 Տաճիկն. առնում են Կ. Պոլիսն և վերջան. է Բիւզանդական. կայսրութ.
1461 Կ. Պոլսի պատրիարքութեան սկիզբը
1464 Նամակատուն և պոստայով թղթատար. հաստատւում է Ֆրանս.
1480 Ռուսաստ. ազատւում է Մոնղոլն.
1483 Ինկվիզիցիայի գործադրուելը։
1492 Կոլոմբոսը գտնում է Ամերիկան
1500 Ծոցի ժամացոյցը հնարում են։
1518 Պարսից Իսմայիլ-Շահն առնում է Թիֆլիսը և Մցխէթը։ Հաւլաբարի կամրջի մօտ էլ մզկիթ է շինում։
1524 Առաջ. ձեռագ. լրագ. Վենետիայում։
» Մակարիայի տօնավաճ. բացումն։
1546 Լիւտերը վախճանւում է։
1547 Յովհաննէս Գրոզնին ընդունում է առաջին թագաւորի տիտղոսը։
1552 Ամանների կլեկելը հնարւում է։
1556 Հաշտարխանի թագ. անկումը։
1567 Վենետիկում տպագրւում է առաջին հայերէն Սաղմոսը։
1583 Ռուսները առնում են Սիբիրը։
1590 Դիտակը գտնուեցաւ Գերմանիա.
1603 Շահ-Աբասի հայերին գերի տանելը Պարսկաստ.—(Ջուղայի գաղթելը).
1610 Թէյի գործած. սկսւում է Եւրոպ.
1612 Ռուսաստանն ազատ. է լեհերից։
1615 Առաջին տպագիր լրագիրը։
1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.
1634 Վրաստ. մահմեդականութ. սկիզբը
1672 Ծնւում է Մեծն Պետրոս Կայսրը։
1689 Շոգեշարժ մեքենաների գիւտը
1700 Ռուսաստանում սկսւում է տարեգրութիւնը Քրիստոսի ծննդից և փոխանակ սեպտ. տարին հաշւում են յունուարի 1-ից։
1701 Առաջին թատրոնը Ռուսաստան.
1711 Դաշնամուրը հնարում են։
1723 Մահմադ-Դուլի խանն առնում է Թիֆլիսը և կողոպտում է Սիօնի եկեղեցին։
1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է
1752 Ֆրանկլինը հնարում է շանթարգ.
1754 Առաջին բանկի հիմնելը Ռուսաստ.
1755 Մոսկուայ առաջին համալսարան.
1768 Թուղթ-փողի գործածութ. Ռուսաստ.
1785 Կովկասի փոխարքայութ. հիմնելը։
» Սիմէօն Կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնում տպարան է հիմնում։

1779 Օդապարիկը հնարում են։
1785 Ժօրժ Ստեփենսոնն առաջին շոգեկառքը շինում է։
1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
1790 Գալվանը հնարում է գալվանեան ելեքտրականութիւնը։
1791 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը։
1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատարակութիւնը Հնդկաստանում։
1789 Շուշու ամրոցի հիմնելը։
1795 Աղա-Մահմադ խանը յարձակւում է Թիֆլիսի վրայ և աւերում։
1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք գաղթում են Ղզլարի կողմերը։
1799 Առաջին պարբ. հրատ. Վենետիկում «Տարեգրութիւն» անունով։
» Վրաց Գէօրգի XIII-ը յանձնում է Վրաստանը Ռուսաստանին։
1800 Ջէնները գտնում է մարմնի պատուաստումը։
1801 Վիմագրութեան գիւտը։
1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդ. բաղկացած դաշնագրի ստորագրելը։
1802 Ռուսաստ. մինիստրութիւն է հիմն.
1803 Անգլիայ. մետաղէ գրչի հնարելը։
» Շոգենաւի գիւտը։
1812 Արագատիպ մամուլի հնարելը։
1813 Մոսկուայի Լազար. Ճեմ. բացումը։
1825 Ներսէս V աշտարակեցի կաթող. հիմնում է Ներսիսեան դպրոցը։
1828 40,000 հայեր գաղթում են Ռուսաստ.
1837 Հաստատւում է Ս. Էջմ. Սինոդը։
1839 Տալբոթ անգլ. հնար. է լուսանկ.
» Երևանի Թեմ. դպրոցի հիմնուելը։
1841 Առաջին հեռագիրը շինում են Վաշինգտոնից Բալտիմոր։
1842 Ղարաբաղի Թեմ. դպր. հիմնուելը։
1848 Ելեքտր. հեռագիրը հնարում են։
1850 Հայոց առաջին թատրոնը Թիֆլիս.
1851 Առաջին ռելսերը շինւում է։
1853 Արևելեան պատերազմը։
1859 Կովկասեան 69-ամեայ պատ. երազմ. վերջան. և Շամիլին գերի տանելը։
1861 Ստրկութեան ոչնչացումը։
1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը։
1864 Կովկասի վերջնական նուաճումը։
1867 Ամերիկայից Անգլ. Աւստրալ. ովկ. վրայով հեռագրաթելը շինում են։
1868 Հնդկաստանի հեռագրաթելը Կովկասի վրայով շինւում է։
» «Արարատ» ամս. հրատ. Ս. Էջմիածն.
1872 «Մշակ» լրագիրը հրատարակւում է։
1873 Ս. Էջմիածն. Գէորգ. Ճեմ. բացւ.
1875 Նոր-Նախիջևանի Թեմ. դպր. բաց.
1877 Ռուս-Տաճկական պատերազմը։
» Էդիսոնը հնարում է ֆոնոգրաֆը։
1878 Սան-Ստեֆան. դաշնագրութիւնը։
« Բեռլինի դաշնագրութիւնը, որտեղ ստորագրում են և հայոց ինքնավարութեան 61-րդ յօդուածը։
1879 Ելեքտրակ. լապտերների հնարելը։
1880 Տելեֆոնի գիւտը։
1881 Թիֆլիսում հիմնւում է Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը, նախաձեռնութեամբ մշկ. Բաղրատ Նաւասարդեանի։
1882 Թիֆլիսում կայանում է հայոց առաջին ընդ. ուսուցչական ժողովը։
1882 Վրաց վերջին շառաւիղը—հայազգի Մարիամ թագուհին մեռնում է և թաղւում Թիֆլիսի հայոց վանքի եկեղեցում։
1884 «Նոր-Դար» թերթի հրատարակ.
1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունում է Թիֆլիսում Կ. Աղէքսանդր III-ից և այցելում Բաքու և Գանձակ։
1889 Պարիզի համաշխարհահանդէսը։
» Պարսից Շահ-Նասրէդդինն այցելում է Ս. Էջմիածին։
1890 Իտալացւոց թագաժառանգին Ս. Էջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է։
1892 Ջրօրհնեաց հանդէսի ժամանակ Թիֆլիսի վանքի կամրջի խորտակուելուց 40 հոգի խեղդւում են Կուր գետում. Հոգևորականութիւնն ազատւում է։
» Կովկասում խոլերայի կոտորած։

1893 Չիկագոյի համաշխարհահանդէսը։
» „Հայրիկը“ Կաթողիկոս օծւեցաւ։
1894 Չին-Ճապոնական պատերազմը։
1896 Թագադրութիւն Կայսեր Նիկոլայ II և Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի։
1896 Հայկական կոտորածները Տաճկաստանում։
1897 Յոյն-Թրքական պատերազմը։
1898 Ռուսները գրաւում են Չինաստանի Պորտ-Արտուր նաւահանգիստը։
» Իսպանիայի և Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգների պատերազմը։
1899 Անգլիայի պատերազմը Տրանսվալ և Օրանժեան հասարակապետութեանց հետ։
1900 Չինաստանում քրիստոնեաների կոտորածը և Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Աւստրիայի, Իտալիայի, Ամերիկայի Միացեալ—Նահանգների և Ճապոնիայի միացեալ յարձակումը և գործողութիւնը Չինաստանում կարգը պահպանելու համար։
» Փարիզում համաշխարհահանդէս։
1900 Իտալացի Մարկոնին գտաւ անթել հեռագիրը։
1902 Ամերիկայից Եւրոպայ առանց թելերի հեռագրական հաղորդագրութիւնը հաստատւեց։
1903 Հայոց եկեղեցական կալուածների գրաւումը։
1904 Ռուս-Ճապոնական պատերազմը։
1905 Ռուս-Ճապոնական պատերազմի վերջանալը։
1905 Կովկասեան փոխարքայ գրաֆ Իլար. Իվ. Վորոնցով-Դաշկովի ժամանումը Թիֆլիս։
» Կրօնի ազատութեան Բարձրագոյն հրամանը։
» Բարձրագոյն Հրաման Ռուսաստանի սահմանադրութեան։
» Նորվէգիան բաժանւում է Շվէդիայից։
1906 Հայ-Թրքական կոտորածը։
» Բարձրագոյն Հրաման եկեղեցական կալուածների վերադարձման։
» Ապրիլի 26-ին Պետական Դումայի բացման օծումը։ Ապրիլի 27-ին Պետական Դումայի առաջին նիստը։
1907 Իրիմեան Հայրիկի մահը։
1907 Պարսկաստանում յայտարարւում է սահմանադրութիւն։
1908 Տաճկաստանում սահմանադրութեան հրատարակութիւնը։
» Հայերի կոտորածը Կիլիկիայում։
1909 Ռուսները մտան Թաւրիզ։
» Պորտուգալիայում սահմանադրութիւն է հրատարակւում։
910 Նշանաւոր գրող Լև Տոլստոյի մահը։
1911 Մատթէոս Կաթ. ի Տէր հանգեաւ։
» Իտալիան պատերազմ հրատ. Տաճկաստանին և Տրիպոլիսը գրաւեց։
1912 Գէորգ Ե. Կաթողիկոսի օծումը։
» Կատարուեց «Մշակ» լրագրի 40-ամեակը։
1912 Բալկանեան պատերազմը։
1913 Համազգային 1500 ամեայ գիւտի և տպագր. 400 ամեայ յոբելեանը։
1914 Գերմանիայի ու Աւստրիայի պատերազմը ընդդէմ Սերբիայի, Չեռնոգորիայի, Ռուսաստանի, Բելգիայի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Ճապոնիայի։
1915 Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլ. յեվիչի Կովկասի Փոխարքայ նշանակւելը։
» Իտալիան պատերազմ յայտարարեց Աւստրիային և Տաճկաստանին։
» Բուլղարիան պատերազմ յայտարարեց Սերբիային։

ՆԵՐԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳԻՐԸ

1914 թ. 18 յուն. Սարայևի դէպքերը —Աւստրիական թագաժառանգի ու իր ամուսնու սպանութիւնը։

10 յուլիսի. Աւստրիան վերջնագիր է ուղղում Սերբիային։

12 յուլ. Ռուսաստանը առաջարկում է վերջնագրի ժամանակը երկարացնել։

Սերբիան պատասխանում է Աւստրիայի վերջնագրին, բաւարարութիւն տալով 10 կէտերի, անկախ թողնելով 2 կէտեր։

14 յուլ. Անգլիան միջնորդ դատարան է առաջարկում։

15 յուլ. Աւստրիան պատերազմ է յայտարարում Սերբիային։

16 յուլ. Ռմբակոծում են Բելգրադը։

17 յուլ. Ընդհանուր զօրահաւաք Ռուսաստանում։

18 յուլ. Գերմանիան վերջնագիր է ուղղում Ռուսաստանին։

19. Ընդ. զօրաժողով Գերմանիայում։

Ընդհանուր զօրաժողով Ֆրանսիայում։

Գերմանիան պատերազմ է յայտարարում Ռուսաստանին։

20 յուլ գերմանական զօրքը անցնում է ֆրանսիական սահմանը։

Լիւքսենբուրգը գրաւում են Գերմանացիք։

Բելգիան պատերազմ է յայտարարում Գերմանիային։

22 յուլ. Գերմանացիք մտնում են Բելգիա։

23 յուլ. Անգլիան պատերազմ է յայտարարում Գերմանիային։

24 յուլ. Աւստրիան պատերազմ է յայտարարում Ռուսաստանին։

26 յուլ. Ռուսաց Պետ. Խորհրդի ու Դումայի պատմական նիստը։

27 յուլ. Չեռնոգորիան պատերազմ է յայտարարում Աւստրիային։

31 յուլ. Ֆրանսիան ու Անգլիան պատերազմ են յայտարարում Աւստրիային։

7 օգոստ. Գերմանացիք գրաւում են Բելգիական Բրիւսէլ քաղաքը։

10. Ճապօնիան պատերազմ յայտարարեց Գերմանիային։

7 հոկտ. Բելգիական կառավարութիւնը տեղափոխուեց Ֆրանսիայի Հավր քաղաքը։

19. Տաճիկները դաւաճանօրէն յարձակվում են Ռուսաստանի Սև ծովի, ծովեզրեայ քաղաքների վրայ։

20. Ռուսաստանը, Ֆրանսիան ու Անգլիան պատերազմ են յայտարարում Տաճկաստանին։

21. Դաշնակիցները սկսում են ռմբակոծել Դարդանելի ամրութիւնները։

24. Ճապոնացիք գրաւում են Ցին-Դաօն։

Տաճկաստանում սկսվում է խառնութիւններն ու կոտորածը հայերի դէմ։

26 Սկսվում է հայերի աղէտալի գաղթականութիւնը։

23 նոյեմբ. Գերմանացիք գրաւում են Լօձ քաղաքը։

4 դեկ. Տաճիկների պարտութիւնը Սարաղամիշում։

1915 թ.

22 յունվ. Սուէզեան ջրանցքի մօտերքը ճակատամարտ։

8 փետր. Գերմանացիք պաշարում են Անգլիայի ափերը։

2 մարտի, Ամբողջ Տաճկաստանում սկսվում է գլխովին հայերի բնաջընջման սոսկալի գործողութիւնները։

19. Ռուսաց գրահակիր նաւերը, ռմբակոծում են Բօսֆորը։

5 ապրիլի, Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ Ե-ը Տաճկահայերի բնաջնջման առթիւ պաշտպանութեան խնդրով դիմում է մեծ պետութեանց։

24. Գերմանացիք խորտակում են «Լուզիտանիա» շոգենաւը։

25. Գերմանացիք գրաւում են Լիբաւան։

6 մայիսի. Ռուս-հայկական բանակը մտնում է Վան։

10. Իտալիան պատերազմ է յայտարարում Տաճկաստանին։

25. Գերմանացիք գրաւում են Վարշաւը։

23 օգոստ. Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլայեվիչը նշանակվում է Կովկասի Փոխարքայ և Կովկասեան զօրքի ու ռազմաբեմի ընդհանուր հրամանատար։

10 հոկտ. Բուլղարիան պատերազմ է յայտարարում Սերբիային։

7. Ֆրանսիան, Անգլիան ու Ռուսաստանը պատերազմ են յայտարարում Բուլղարիային։

8. Աւստրօ-գերմանական զօրքը գրաւում է Բելգրադը։

1916 թ. 3 յուն. Տաճկական 3-դ զօրագնդի պարտութիւնը Կովկասի ռազմաբեմում։

10 յունվ. Չերնօգորիայի կառավարութիւնը անցնում է Ֆրանսիա Լիօն քաղաքը, իսկ Սերբիականը Կորֆու կղզին։

Փետ. 4. Կարինը ռուսները գրաւեցին։

» 6. Ռուս. գրաւեցին Մուշը և Ալաթը։

» 10. Ռուսն. յարձակ. առան Բիթլիսը։

» 27. Գերմանիան Պօրտուգալիային պատերազմ յայտարարեց։

Մարտի 5. Ռուսն. պատերազմով գրաւեցին Մամախաթուն քաղաքը։

» 10 Իսպահանը առան ռուսները։

» 17. Ռուսները գրաւեցին Մշու Ս. Կարապետի վանքը։

Ապր. 6. Տրապիզոնը գրաւեցին ռուսները։

» 8. Ռուսական զօրքը Ֆրանսիականի հետ գերմանացւոց դէմ պատերազմելու համար ափ իջաւ Մարսելիայում։

Ռուսները գրաւեցին Բայբուրթը և Երզնկան։

Օգ. 14. Իտալիան Գերմանիային պատերազմ յայտարարեց։

» 15. Աւստրիան ու Գերմ. Ռումինիային պատերազմ յայտարարեցին։

» 17. Տաճկաստանը Ռումինիային պատերազմ յայտարարեց։

» 19. Բուլգարիան Ռումինիային պատերազմ յայտարարեց։

XVII. ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ա) ԳՆԵՐԸ *)

	II դ.	III դ.
Թիֆ. ուղ. Մոսկուա	24—40	15 ր.
» » Ս. Պետերբ.	27 ր. »	18 »
» » Վարշաւ	26 » »	18 »
» » Պոդվոլոչիսկ	25 » »	17 40 կ
» » Ալէքսանդրօվօ	28 » »	18 50 »
» » Վլադիկավկ.		
» » Ռոստով (Դոնի)		13—70
Վլադիկավկազ. Պետերբ.	» »	14 40 կ.
Պետերբուրգից Պարիզ	60 »	37 35 կ.
Մոսկուայից Պարիզ . .	68 „	38 » »
Բագուից Սեւաստոպոլ	12 80	» » »
Բաթ.—Բագու ճա-մբէն . .	11 ր. 10 կ.	7 ր. 40 կ.
Թիֆ.—Գօրի .	1 » 53 »	1 » 2 »
» Միխայ.	2 » 43 »	1 » 62 »
» Քութա.	4 » 8 »	2 » 72 »
» Փոթի	5 » 21 »	3 » 47 »
» Բաթում	6 » — »	4 » — »
» Աղստաֆ.	1 » 92 »	1 » 28 »
» Գանձակ	3 » 68 »	2 » 45 »
» Եւլախ	4 » 53 „	3 » 02 »
» Բագու	8 » 10 »	5 » 40 »

բ) ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԳՈՒԻՑ—ԲԱԹՈՒՄ. Սովոր. գն.

վերստ		II դ.	III դ.
129	Հաջի-Կաբուլ . .	3.96	2.43
189	Քիւրդամիր . .	5.76	3.5[illegible]
232	Ուջարի . . .	6.63	4.01
274	Եւլախ . . .	7.41	4.54
338	Գանձակ . . .	8.61	5.[illegible]
426	Աղստաֆա . .	10.13	6.26
513	Թիֆլիս . . .	11.36	6.97
585	Գօրի . . .	1[illegible]38	7.59
627	Միխայլովո . .	12.83	7.07
686	Կվիրիլի . . .	13.38	8.28
672	Քութայիս . .	13.71	8.41
14	Ռիոն . . .	13.65	8.37
143	Սամտրեդի . .	13.91	8.53
304	Փոթի . . .	14.50	8.88
140	Բաթում . . .	14.84	9.01

Ռոստովից—Վլադիկաւկազ-Բագու.

վերստ	ՌՈՍՏՈՎ	II դ.	III դ.
		ԳՆԵՐԸ	
2	Զարեչնայա . .	—	—
10	Բաթայսկայա . .	— 23	— 15
34	Կագալնիցկայա .	— 74	— 49
58	Ստեպնայա . .	1.26	— 84
81	Կուշչեօվկա . .	1.74	1.16
99	Կիսլեակովկա . .	2.15	1.43
18	ԿՌԻԼՕՎՍԿԱՅԱ *) .	2.55	1.70
135	Պաւլովսկայա . .	2.91	1.94
151	Լէուշկովսկայա .	3.17	2.10
171	Տիխառեցկայա .	3.60	2.47
192	Մալոռոսսիյսկայա .	3.89	2.57
211	Միրսկայա . .	4.14	2.76
229	ԿԱՎԿԱԶՍԿԱՅԱ . .	4.38	2.92
242	Գուլկեւիչի . .	4.56	3.04
257	Օտրադա-Կուբանսկ .	4.76	3.17
273	Կուբանսկայա . .	4.88	3.32
280	ԱՐՄԱՒԻՐ. . .	4.97	3.50
313	Կոնոկովո . .	5.70	3.80
335	Նիկոլայեւսկայա .	6 —	4 —
353	Բաղդայովսկայա .	6.20	4.10
366	ՆԵՎԻՆՆԱՄԻՆՍԿԱՅԱ.	6.30	4.20
335	Բարսուկի. . .	6.40	4.40

*) Վերջերս հարկերին 30% այս գներին աւելացրած է.

*) Գլխաւոր կայարան. 2 ժամ կեցք ունի.

410	Կուրսաւկա . .	6.90	4.60
428	Նագութսկայա .	7 —	4.80
446	Սուվորովսկայա .	7.20	4 84
466	ՄԻՆԵՐԱՅԼՆ. Վադա.	7.50	5 —
490	Նեզլոբնայա . .	7.80	5.20
510	Զոլսկայա . .	8.10	5.40
535	Սոլդաթսկայա .	8.20	5.60
554	ՊՐԱԽԼԱԴՆԱՅԱ. .	8.40	5.60
568	Կոտլեարեւսկայա .	8.70	5.80
584	Բարոկովօ . .	8.80	5.90
599	Էլխոտովօ . .	9.—	6 —
611	Դարգ-Կոխ . .	9.15	6.10
631	Բեսլան . . .	9.30	6.20
652	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ. .	9.60	6.40

Պետրովսկու գիծը Բեսլանից

652	Նազրան . .	45	30
669	Կարբուլախ . . .		
670	Սլեպցովսկայա .	1.04	40
679	Միխայլովսկի . .		
692	Սամաշկինսկայա	1.52	1.01
709	Ալխանյուրտսկայա		
711	Գրօզնա . .	2.18	1.47
882	Պետրովսկ . .	—	—
1004	Դերբենդ . .	—	—
1081	Խաչմազ . . .	—	—
1221	Բալաջարի . .	—	—
1235	Բագու . . .	—	—

գ) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄԻՑ—ԹԻՖԼԻՍ.

20	Քաբուլէթի . .	— 44	— 29
35	Նաթանէբի . .	— 77	— 52
49	Սուփսա . . .	1.05	— 70
68	Լանչխութի . .	1.47	— 98
78	Նիգոյէթի . .	1.62	1.08
88	Սաջաւախո . .	1.91	1.27
97	ՍԱՄՏՐԵԴԻ . .	2.09	1.59
108	Կապիտանարի . .	2.23	1.55
125	ՌԻՈՆ . . .	2.69	1.75
	Ռիոն — Քութայիս .	— 23	— 10
132	Աջամէթի . . .	2.85	1.9[illegible]
154	ԿՎԻՐԻԼԻ . . .	2.87	2.10
3&6	Ձիրուլի . . .	2.95	—
175	Բելոգորի . . .	3.30	2.1[illegible]
184	Մարելիսի . .	—	—
—	Ցիպա . . .	—	—
—	Վալաշանիո . .		—
19	ՄԻԽԱՅԻԼՈՎՈ . .	2.45	2.57
229	Գոմի . . .	3.45	2.74
243	Քարելի . . .	3.65	3.1[illegible]
260	ԳՈՐԻ . . .	4.17	3.33
273	Գրակալի . . .	4.60	3.66
285	Կասպի . . .	5.05	3.76
300	Քսանկա . . .	5.55	3.86
310	ՄՑԽԵԹ . . .	5.85	3.90
320	Աւճալա . . .	5.93	3.95
230	ԹԻՖԼԻՍ . . .	6 —	4 —

ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԲԱԳՈՒ.

337	Նաւթլուղ . .	—33	— 10
350	Աղ-Թաքլի . .	—45	— 30
366	Ղարայեազ . .	—80	— 53
387	Սօղու-Բուլաղ . .	1.20	— 84
394	Փոյլի . . .	1.62	1.08
408	Աղստաֆա . .	1.92	1.28
427	Թօուզ . . .	2.33	[illegible].55
452	Ձեգամ . . .	2.87	1.91
474	ՇԱՄՔՈՐ . . .	3.35	2.23
496	Ելիզաւետպոլ .	3.60	2.45
513	Դալ-Մամեդլի .	3.90	2.60
536	Գերան . . .	4.22	2.81
559	Եւլախ . . .	4.53	3.24
583	Լեաքի . . .	4.48	3.21
602	ՈՒՋԱՐԻ . . .	5.10	3.40
626	Մուսուսլի . .	5.70	3.80
645	Քիւրդամիր . .	6 90	4 —
668	Սագիրի . . .	6.—	4 10
692	ՂԱՐԱՍՈՒ. . .	6.30	4.20
716	Հաջի-Քաբուլ . .	6.60	4.40
733	Նավագի . . .	6.90	4.60
766	Ալեաթ . . .	7.20	4.80
787	Սանգաչալ . .	7.[illegible]0	5 —

312	Փութա . .	7.80	5.20
330	Բալաջարի . .	7.90	5.40
340	ԲԱԳՈՒ . . .	8.10	5.40

ՏԻԽՈՐԵՑԿԻ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿ

12	Չելբաս . .	37	17
27	Բէյսուգ. . .	76	39
49	Վիսելկի . .	1.38	46
68	Ստանիչնայա .	1.91	98
90	Պլատտնիրովկա .	2.54	1.30
100	Դինսկայա . .	2.81	1.44
127	Եկատերինոդար .	3.58	1.8
146	Աֆիպս . .	4.11	2.10
156	Սեվերսկայա .	4.39	2.24
167	Իլսկայա . .	4.70	2.40
182	Լինեյնայա .	5.13	2.62
198	Լաբինսկայա .	5.58	285·
208	Կրիմսկայա. .	5.85	2.99
220	Բականսկայա .	6.19	3.16
254	Նովոռոսիյսկ. .	7.15	3.56

ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԿԱՐՍ

Վերստ			
2	Նավթլուղ.		
12	Սողանլուղ.	27—	18
34	Ջանդար.	77—	51
61	Սադախլօ.	1.35—	90
85	Ախտալա.	1.86	1.24
103	Սանահին.	2.25—1.50	
119	Քոլագերան.	2.57—1.71	
126	Ճահալի.	2.75—1.83	
141	Կարաքլիսա.	3.08—2.05	
160	Համամլի.	3.47—2 31	
178	Կոլթախչի.	3.71—2.47	
187	Ջաջուռ.	3.83—2.55	
206	ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	4.08—2.75	
228	Սա. Կարայեալ.	4.38—2.97	
247	Բաշկադիկլեար.	4.64—3.08	
265	Սուսլեանկա Մազրա.	4.88—3.21	
278	ԿԱՐՍ.	5.06—3.27	

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ—ԵՐԵՎԱՆ

—	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	—	—
24	Աղին	53—	35
43	Անի	93—	62
60	Ալագեօզ	1.29—	86
77	Կարա-Բուրուն	1.65—1.10	
90	Արաքս	1.95—1.30	
100	Սարդար-Աբաթ	2.16—1.44	
120	Էջմիածին	2.60—173	
132	Ուլուխանլու	2.85—1.90	
145	ԵՐԵՎԱՆ	3.12—2.5	

ԵՐԵՎԱՆ-ՆԱԽՋԵՎԱՆ

13	Ուլուխանլու
20	Իմանշալու
29	Կամարլու
40	Շարուրլու
50	Արարատ
62	Աշտարակ
74	Վելիսաղ
85	Նորաշէն
92	Տաշբուրն
110	Շախտախտ
122	Կարդալուս
122	Բաշքաշի
148	Նախչևան։

ԿԱԽԵԹԻԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

1915 թ. սեպտ. 1-ից կանոնաւոր ամեն օր երթևեկում է II և III կարգի վագոններով Թիֆլիզից դուրս գնալով առաւօտեան ուղիղ 8 ժ. 58 րոպէ (ըստ Թիֆլիսի ժամանակի) և հասնում է Թէլաւ 5 ժ. 35 ր. երեկ.։ Իսկ Թէլաւից դուրս է գալիս նոյնպէս 5 ժ. 58 ր. առաւօտ. և հասնում Թիֆլիս 5 ժ. 1 ր. երեկոյեան։

	հասնում է	գնում է
Թիֆլիս .	—	8 ժ. 58 ր. առ.
Նաւթլուղ	9 ժ. 13 ր.	9 — 23
Նաւթլուղ Կա-խէթի .	9 — 28	9 — 43
Գարդաբանի .	10 — 37	10 — 42
Իօրա . .	11 — 30	11 — 35
Սագարէջօ .	12 — 07	12 — 17
Բադիաուրի	1 — 09	1 — 15
Մելիանի .	2 — 32	2 — 37
Գուրջաանի	3 — 53	4 — 08
Վաչնաձիանի	4 — 48	4 — 53
Թելաւ . .	5 — 36	— —

ՏԱՃԿԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 վ.)

Ղարաղուրղան	34	վ.
Ջիվին	6	»
Ջանջակ	17	»
Արդոս	5	»
Քէփրիքէօյ	24	»
Հասան-Ղալա	13	»
Ղուրջուխ	17	»
Կարին	20	»
Ազատար	21	»
Գոչուկ Գաֆդարիչ	23	»
Բերնաճաբան	24	»
Խան-մաղէն	26	»
Բայբուրդ	20	»
Ասրաշտի	23	»
Գուրլուկլեա	15	»
Ուչյու-Ճէյիրան	33	»
Զիրանդի	15	»
Մէրչմէկ	20	»
Ճերին-ղարահիսար	32	»
Ընդէրաս	29	»
Բնօու	29	»
Դեթիու-գիսի	23	»
Յամայիլ	27	»
Գողի-գէօրպու-Կամուրջ	26	»
Զանաան	15	»
Թոխատ	50	»
Եարաղիչ	23	»
Երդիունէր	14	»
Ենի-խան	19	»
Մէիթէլ	22	»
Սիվաս	32	»

12) ԻԳԴԻՐԻՑ—ՎԱՆ (229 վ.)

Օրգովակ	14	վ.
Չինգել	12	»
Ղարաբուլաղ	6	»
Բայազէթ	51	»
Գամարջիկ	23	»
Զորան-Եղիդ	22	»
Ճաթր-քեանդ	28	»
Ճերգան-ղալա	23	»
Մուրաք	30	»
Գեաչանի	24	»
Վան	28	»

13) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻԹԼԻՍ (377 վ.)

Հասան-ղալա	99	վ.
Խնուս-ղալա	177	»
Օսերան	21	»
Զալքերուն	25	»
Խէյլբեան	27	»
Մուշ	25	»

14) ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱՆԱԶԿԵՐՏ (184 վ.)

Փարնաուտ	25	վ.
Թանդարակ	20	»
Զադօ-ջամ	21	»
Ղարաքիլիսա	28	»
Խամուր	16	»
Արապալի	17	»
Դեգնիւզ	33	»
Մալազկերտ	23	»

15) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ-ՄԱՄԱԽԱՏՈՒՆ (251 վ.

Ազատար	157	»
Խանդարաբէյլեկ	23	»
Ենիքոյ	17	»
Կոպ	22	»
Մամախատուն	17	»

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ

16) ԷՆԶԵԼԻԻՑ—ԹԵՀՐԱՆ (292 վ.) վ

Փիրբադար	15	
Բաշա	8	»
Մենջիլ	65	»
Ղազվին	69	»
Թեհրան	135	»

17) ԹԻՖԼԻԶԻՑ—ԹԵՀՐԱՆ

Բաթումով	1149	վ
Ջուղայով	1135	»

18) ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅՈՎ ԹԵՀՐԱՆ (674 վ.)

Մարանդ	(0	
Թավրիզ ք.	68	»
Թուրքմանչայի	110	»
Միանէք	30	»
Զէնգեան	116	»
Սուլթանիէ	35	»
Ղազվին	120	»
Թեհրան	135	»

19) ՈՒՐՄԻԱՅ—ԽՈՅԻ և Շարաւրի վրայով Շահթախտի (230 վ.)

Թագաքեանդ	15	վ.
Մէյրան	8	»
Շահբուլախ	15	»
Ղարադաղէն	16	»
Խամադլիան	16	»
Դիզա.	16	»
Խօյի	6	»
Ղարաթափա	0	»
Զիչամի	20	»
Դիլման	8	վ.
Ալիաբադ	7	»
Թամրա	4	»
Զարդամիւղ	3	»
Քիւաչի	15	»
Հաջի-Դաւուդ	15	»
Ասկեար-Արաթ	9	»
Հեարդաբադ	12	»
Ղարասանլի	4	»
Ուրմիա	9	»

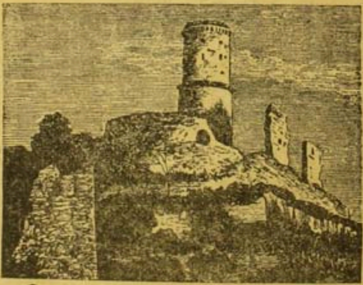

Курите папиросы:

ФАБРИКИ

А. А. ЭНФІАДЖІАНЦА

ВЪ ТИФЛИСѢ

СОЛИДНЫЯ 25 шт. 50 к.

ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЯ 25 шт. 30 к.
10 шт. 12 к.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1917 Թ.

ՀՈՎԻՏ

շաբաթաթերթի բաժանորդագինը.

Տարեկան . . . . . . 4 ռ.

Կէս տարուանը . . . . 2 ռ. 50 կ.

Ամսական . . . . . . — 50 կ.

Արտասահման տարեկան՝ 12 ֆր., **կէս տարուանը՝** 7 ֆր.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ.

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucase Russie. Redaction de journal armenien „Hovit“.

Բացուած է բաժանորդագրութիւն 1917 *Թ.*

ԱՂԲԻՒՐ-ՏԱՐԱԶԻ

Տարեկան գինն է 10 րուբլի.

Հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Агбюръ-Таразъ“.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

На 1917 годъ

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ

ОТКЛИКИ ТИФЛИСА

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ

На 12 мѣс. съ дос. въ Тифлисъ 2 р. 50 к. иногор. 3 р. 50 к.

» 6 » » » » » 1 р. 40 к. » 2 р. —

Большая торговля

Колоніальныхъ товаровъ

ДАВИДЪ З. ПОПОВА.

Въ Тифлисѣ, на углу Темн. и Желѣзн. ряды.

Всѣ товары получаются исключительно съ первыхъ рукъ, и продажа производится безъ запроса.

Заказы исполняются въ точности и немедленно.

Для телеграммъ: Тифлисъ—Майданъ Попову.

Телефонъ №

ՔԱՂՑՐԵՂԷՆՆԵՐԻ ԽԱՆՈՒԹ

(КОНДИТЕРСКАЯ)

„ՎԵՆԵՑԻԱ"

ՄԱՆՈՒԷԼ Ա. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆԻ

(Թիֆլիս, Գոլովինսկի պրոսպ. № 41).

Վաճառվում են ամեն տեսակ քաղցրեղէններ, շոկոլադ-ներ, շաքարահացեր և այլն։

Իսկ սրճարանի մասում կարելի է ամեն ժամանակ գտնել. —թէյ, սուրճ, կակաօ, շոկոլադ, սէր, կաթ, մածուն, զանազան հանքային ջրեր ու տեղական լիմոնադներ։

Գները հանրամատչելի։

Առևտրի և Արդիւնաբեր. Մինիստրութեան
հսկողութեան ներքոյ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ

ԿՈՒՐՍԵՐ

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

ԵՐԿՍԵՌ ԱՆՁԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

(Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր., № 24, *տէլ.* № 9—76. *Խնդիրների ընդունելութիւնը սեպտեմբերի* 1-*ից։ Պարապմունքների սկիզբը սեպտեմբերի* 15-*ից։ Ծրագիրներն ու կանոնները ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի դիւանատնից։*

Торговля

БАХШО М. ТЕРЪ-МАТЕВОСОВА
И
ПОГОСА Г. ТЕРЪ-СИМОНОВА

Тифлисъ, Темные ряды № 24.

Оптовая и розничная продажа Галантерейныхъ товаровъ и красокъ безъ запроса. Цѣны весьма умѣренныя. Заказы исполняются аккуратно и скоро.

СПЕЦІАЛЬНАЯ ШАПОЧНАЯ МАСТЕРСКАЯ

Дворцовая д. груз. дворянства

Магазины за №№ 21 б. 90. 91, 92, 95 и 96.

Въ Тифлисѣ.

АРШАКА ПАРСЕГОВА

ПРІЕМЪ ЗАКАЗОВЪ

При мастерской имѣется постоянно выборъ всевозможныхъ военныхъ гражданскихъ фуражекъ и шапокъ.

СПЕЦІАЛИСТЪ ПО МѢХОВ. РАБОТАМЪ.

Заказы исполняются добросовѣстно и аккуратно.

Оптовая Торговля Бакалейными, Галантерейными, Москательными и разными др. товарами

Т-ва БР. МАГАКОВЫХЪ

Правленіе въ Тифлисѣ, въ Темномъ ряду, домъ собственный № 20,
Отдѣленіе въ гор. Ахалкалакѣ.

Телеграммы: Тифлисъ Магаковыхъ. Телефонъ № 10—19.

Всѣ товары получаются исключительно съ первыхъ рукъ. Цѣны внѣ кснкуренціи, торговля производится БЕЗЪ ЗАПРОСА. Заказы исполняются скоро и аккуратно.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՂԲ. ՄԱՂԱՔԵԱՆՆԵՐԻ

Վարչութիւնը և վաճառատունը բակալէյնի, գալանտերէյնի և զանազան տեսակ մեծ քանակութեամբ ապրանքների, գտնվում է Թիֆլիսում, Տեօմնի բազարում, սեփական տանը № 20. Գները էժան և մատչելի։ Առևտուրը ԱՌԱՆՑ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԵԱՆ։ Պատուէրները կատարւում են շուտ և ճշտօրէն։

ამხანაგობა ძმები მაღაქოვების, ბაზაზხანაში.

ПОСТАВЩ. ДВОРА Е.И.В. ВЕЛ. КН. НИКОЛАЯ МИХАИЛОВИЧА

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆ ՆԻԿՈԼԱՅ ՄԻԽԱՅԻԼՈՎԻՉԻ ՏԱՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ.

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

„Ն. Ի. ԲՈԶԱՐՋԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

Թիֆլիս, Վերա, սեպհ, տուն։

(Փիրմ. գոյութիւն ունի 1858 թ. եւ արժանացել է բարձր պարգեւների)

Գործարանն արդիւնաբերում է ընտիր տեսակի ծխախոտ և ծխախոտ-գլանակներ.

Ծխախոտը (табакъ) *ֆունտը* 1 *ր.* 44 *կ. մինչ.* 30 *րուբլի.*

Գլանակները (папиросы) 1000 *հատը* 7 *ր.* 50 *կ. մինչ* 60 *ր.*

Մշտական պատրաստի գտնվում է նաև ահագին քանակութեամբ ամենաընտիր տերևափիթիթ (листавой) *ծխախոտ։*

Պատւէրները կատարւում են ճշտութեամբ և շուտով։

Վաճառականներին տրւում է առանձին զիջումն։

Ցանկացողներին ուղարկւում է պրէյս-կուրանտ։

Նախազգուշացումն: Ամենայն տեսակ խարերայութիւններից զգուշանալու համար Առևտրական Տունը խնդրում է առանձնապէս ուշադրութիւն դարձնել գործարանի նշանի և „Н. И. Бозарджіанцъ съ С-ми“ *մակագրութեան վրայ։*

Գործարանի հեռախօս № 765.

Խանութի հեռախօս № 181.

Գործարանի նշանը

ՄԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

059
2-70

1) Քաղքի ադաթ (պատմուած... 5
2) «Կենդանի թաղուած մու... ...ժամին» 1880 թ. . . . 3
3) «Աստղալից երկինքը և երկր... 5
4) «Սահակ Պարթև» (պատմու... 5
5) «Գիտութիւնները տիեզերքու... 20
6) «Բալկանեան թերակղզու ... 30
7) «ქარტა ბალკანეთის ნახევ... 30
8) „Карта Балканскаго полуострова" цѣна 30
9) Նոյնը թուրքերէն լեզուով 30
10) «Մոգի» օրացոյց 1888-ից սկսած 1889. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896. 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1803. 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916 և 1917 թուակ. 3
11) «Տարեցոյց» (սեղանի) 1889, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913 1194, 1915, 1916 և 1917 թ. 4
12) Պատի («Միածին») օրաց . 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1908, 1914 և 1917 թ. 5
13) „Армянскій Календарь" съ предсказаніями на 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916 и на 1917 г. по 3

ԳԻՆՆ Է 40 ԿՈՊ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են այս հասցէով—Тифлисъ, Книгопродавцу Макару Чимишкян
Tiflis—(Kaukas), Libraire Makare Tschimichkian.